YARIM AY

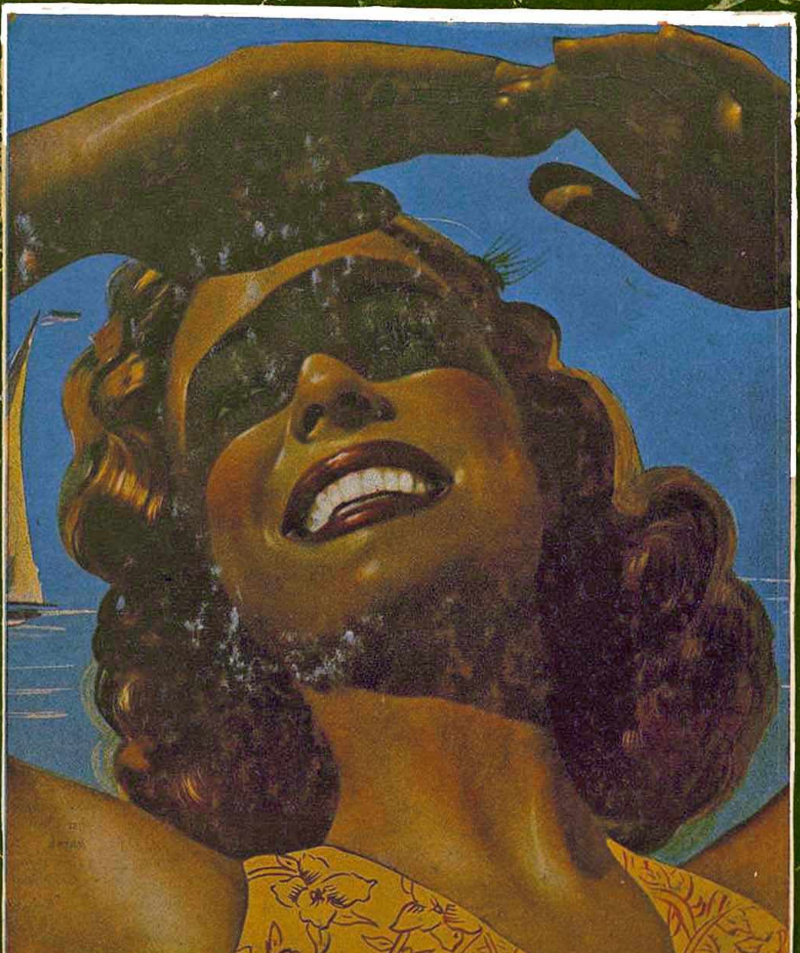

BU SAYIDA:

ÇOCUK ESİRGEME TEŞKİLÂTIMIZ

BALKAN HÜKÛMETLERİ ARASINDA BİRİNCİDİR.

15 Krş.

No. 119

15 Günden 15 Güne :

Kültür Davamızda Çocuk Esirgeme Kurumunun Büyük Himmeti

ÇOCUK TİYATROSU

Yazan:
HANDAN ACUN

İnkilâp yapmış memleketlerin en büyük davalarının başında kültür hareketleri gelir. Türkiye Cümhuriyeti bu davasını daima ön pilânda tutarak bugün milliyet ve insaniyet bakımından inkilâbın istediği millî karakterini çizmiştir.

Cumhuriyet Türkiyesinin her sahadaki ileri hareketleri, kültür davasındaki bitmez atmosferi ile kaimdir.

Millî davalarile yaşamak isteyen milletler, kültür davasını ideal edinen milletlerdir. Cumhuriyet Türkiyesinin bu idealini bugün bütün vatandaşlar, dünün cehline isyanla başarmak için kültür seferberliği yapmıştır.

İşte bu seferberliği kendi teşekkülünde şiar edinen kıymetli müesseselerimizden biri de [Çocuk Esirgeme Kurumudur.]

Çocuk Esirgeme Kurumu mümtaz münevverlerimizin mesaisile bugün beynelmilel teşekküllerin arasına girmiştir.

Türk çocuğunun her sahadaki inkişafı için cidden muvaffakiyetle çalışan Çocuk Esirgeme Kurumu, çizdiği proğramının üzerinde yürüyerek semerelerini almıştır: Memleketin fakir yavruları bu kurumdan sıhhî, maddî, manevî, kültürel her ihtiyacını tamamlamaktadır. Yalnız fakir çocuklar mı ?. Hayır.

Kurumun faideli neşriyatlarile okuma zevkini bütün yurt çocukları almaktadır. Kurum bütün davalarını zaferle neticelendirdikten sonra bugün bütün dünyanın medenî milletlerinin hal için çalıştıkları: çocuk zekâsını inkişaf, çocuğu cemiyete hazırlamak gayesile büyük bir davayı ortaya atmıştır. Bu dava şudur:

Çocuk tiyatrosu.

Çocuk kelimesini telâffuz dile pek kolay gelir; fakat, çocuk ruhunun cemiyete ve insaniyete faideli olabilmesini temin pek zordur. Çocuk yapmak kolaydır. Çocuğu kültürel sahada yetiştirmek hiç de kolay değildir.

[Bugünün küçükleri yarının büyükleridir] sözünü hatırlarsak, çocuğa terbiye ve kültür vermenin ne kadar mühim olduğunu anlâmış oluruz.

Çocuk Esirgeme Kurumu üzerine düşen millî vazifesini, Türk çocuğunun körpe zekâsını faydalı ve proğramlı neşriyatlarile başarmaktadır.

Şimdi de kurduğu çocuk tiyatrosile, zamanı gelmiş ve geçmiş olan bu millî çocuk davasını tahakkuk ettirmiştir.

Çocuk tiyatrosu, çocuk ruhunun cemiyet içinde faydalı olgunluğunu temin eden hareketlerile, kültür vasıtalarının en mühimmidir.

Çocuk tiyatrosu bütün medenî milletlerde vardır. Cumhuriyet Türkiyesinin parlak ve müreffeh yarınlarını kazanmak çocuğu yetiştirmekle kaimdir. Çocuk ihmal edilince istikbal unutulmuş demektir.

Kurum bu ehemmiyeti göz önüne alarak Çocuk tiyatrosunu kurmağa karar vermiş ve bu işin esaslı bir surette olması için, memleketin bu sahada ihtisasları bulunan kıymetli kültür adamlarından mürekkeb bir çocuk tiyatrosu heyeti edebiyesi teşkil etmiştir.

Çocuk tiyatrosu deyince akla, çocuğa menfi tesir yapan bir temaşa gelmesin. Çocuk tiyatrosunda terbiyevî, kültürel temsiller verilerek cemiyetin istediği yarının büyükleri elde edilmiş olacaktır.

Çocuk tiyatrosunun proğramlarında aynı zamanda tamamen millî bir temaşa olan ve bugün sinemanın inkişafile ihmale uğramış bulunan Karagöz ve kukla vardır. Bu mühim başarıyı gözleriyle gören münevver vatandaşlar haklı bir sevinç duymuşlardır. Çocuk için temaşa en mühim bir ihtiyaçtır.

Amerikan filimlerine koşan ve ruhunu muhayyel fena mevzularla zehirleyen çocuklarımız artık bu filmleri seyretmekten kurtulacaktır.

Çok geniş bir faaleyete girişen ilk çocuk tiyatrosu Ankarada Ulus sinemasında temsillerine başlamış bulunuyor; eğer çareleri temin olunursa, tatil aylarında turneye çıkarak vatan çocuklarının temaşa zevkini giderecektir.

Bu hayırlı işe teşebbüs eden Kuruma ve bu işi başarmak için üzerlerine millî bir dava almış bulunanlara ne kadar teşekkür etsek azdır.

Tamamen millî bir temaşa olan ve bugün sinemanın inkişafile ihmale uğramış bulunan Karagöz

Çocuk Esirgeme Teşkilâtımız Balkan Hükümetleri Arasında Birincidir

Çocuk Esirgeme Kurumu Reisi Doktor Fuad Umay Diyor ki: Türk Milletinin Şefkat Dolu Kalbi Sayesinde Kurumumuz Bugün Balkan Çocuk Esirgeme Kurumlarının Üstündedir.

●

Yazan: Niyazi ACUN

●

Günlerden pazar olmasaydı, Çocuk Esirgeme Kurumu Reisi doktor Fuat Umay'ı evinde bulmak kabil olmıyacaktı. O, bütün mesaisini Büyük Millet Meclisine ve bilhassa, yurda en faideli bir vatandaş olmak arzularını ifa için - kendine bir ideal edindiği- Çocuk Esirgeme kurumuna tahsis etmiş bulduğundan, evinde pek oturmaz. Bulamam düşüncesine rağmen yine Keçiörendeki evine uğramıştım...

Tesadüf bu. Kıymetli Doktor ve Saylavı evinde bulabildim.

Eski Ankara mimarisini, küçük mütevazi evile Keçiörende muhafaza eden Doktor, beni, güler yüzle karşıladı.

Sade döşenmiş, duvarlarında yavrularının resimleri olan misafir odasındayız. Yüzündeki samimi, müşfik tebessümleri hiç eksik olmayan Fuat Umay ve damadı ile günün harp havadislerine daldık...

Sıcak bir havanın verdiği harareti gidermek ihtiyacile su istedim. Fuat Umay, ben suyu içmeden evvel:

— Suya, içerken dikkat ediniz, dedi.

Merak ettim. Acaba suda ne vardı?

Yudum yudum berrak temiz suyu içtim. Su gayet leziz ve hafif. Ben suyu içtikten sonra sordu:

— Nasıl buldunuz?

Hararetimi söndüren bu leziz suyu medhetmekten kendimi alamadım:

— Tıpkı İstanbulun Taşd-elen suyu gibi...

Memnun bir baş sallayışile:

— Evet. İçtiğiniz su İstanbulun Taşdelen suyu ayarındadır,. Fakat Taşdelen suyu değildir.

— . . . . .

Kısa bir sükûtu müteakip:

— Bu suyu, nasib olursa üç dört ay sonra Ankaralılara içirmeğe muvaffak olacağız.

Bu güzel haberin içyüzünü öğrenmek için, Doktorun karşısında dikkat kesildim. İstical ettiğimi anlamıştı. Sevinçle anlatmağa başladı:

— Ankaranın Kavacık nahiyesi vardır. Ora nahiye müdürü bay Bedri, eskiden bizim Keçiören şubesi reisi idi. Nahiye kenarında gezerken bu menba suyuna tesadüf etmiş. Suyu tetkik ettirmiş ve bana haber verdi.

Biz de derhal tedkikler ve tahliller yaptırdık. Mikyası mâ'ın 1 olduğu anlaşıldı. Ondan sonra işe ciddiyetle başlanıldı. Köylülerle kanunî şekilde bir şirket teşkil edildi.

— Suyu Ankaraya kim getirtecek?

— Çocuk Esirğeme Kurumu namına tesisat yapacağız...

— Suyun menbaı Ankaraya kaç kilometredir?

— Onbeş. Havalar biraz daha ısınsın, derhal işe başlıyacağız ve üç ay sonra Ankaralılar bu suya kavuşacaktır.

— Ankaraya gelecek olan bu iyi su Ankaranın ihtiyacını karşılayacak mıdır?

— 24 saatte 88 ton su veriyor. Ankaranın ihtiyaçını mükemmelen karşılar. Ve hem de bu suyu pek az bir masrafla şehre getireceğiz, suyun bulunduğu yer Ankaradan yüksekte olduğundan, tabii bir tazyikle gelecektir.

Ne mutlu Ankaralılara.. Artık İstanbuldan, İzmitten ve Eskişehirden su getirtmiyecek-

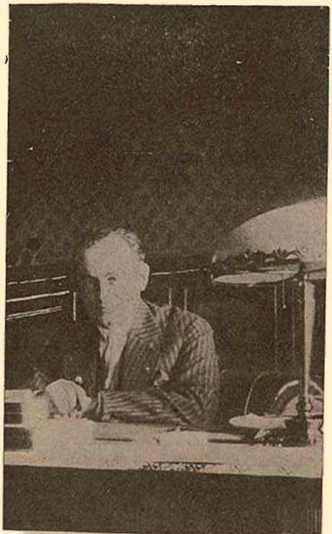

O, bütün mesaisini Büyük Millet Meclisine ve bilhassa, yurda en faideli bir vatandaş olmak arzularını ifa için - kendine ideal edindiği - Çocuk Esirgeme Kurumuna tahsis etmiş bulduğundan, evinde pek oturmaz.

ler. Ankaranın suyunu içecekler...

∴

Sayın Fuat Umay'a uğramadan evvel kurumun Keçiörendeki çocuk yuvasını ziyaret etmiştim.

Çocuk yuvasında yeni yapılan modern pavyondayım. Bu pavyonun ismi «Umay» pavyonudur. Bu yeni modern binaya bu adı Milli Şef İsmet İnönü vermişlerdir.

Milli Şef İsmet İnönü, Keçiörende yeni yapılan çocuk pavyonunun, yüksek isimlerile şereflenmesine müsaadelerini istirham eden Çocuk Esirgeme kurumuna aşağıdaki cevabı göndermiştir.

Ankara
2 Nisan 1940

Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanlığına
Keçiören Çocuk yuvasında yeni yaptırılan 200 yataklı pavyona, kuruluşundan beri kurum başında çalışarak kıymetli başarılar gösteren Dr. Fuad Umaya izafeten «Umay pavyonu» adının verilmesi yerinde olacaktır.

Reisicumhur
İsmet İnönü

Hakikaten yeni yapılan «Umay pavyonu» Türkiyede değil, Balkanlarda bile bebekler için yapılan bakım evlerinin en güzeli ve en modern olanıdır.

Serapa ışık içinde bulunan salon, camlarla odalara ayırmışlar, küçük bebek karyolaları ve içlerindeki gürbüz çocuklar, her yabancıya mütebessim yüzlerile hoşgeldin diyor.

Fuad Umay bu müesseseleri gezinmemi evvelce teklif etmişti. Ankaranın en güzel havadar semtinde hayat bulan Çocuk yuvası gibi, Ankara merkezindeki Çocuk Esirgeme kurumu ve şubeleri, dürüst çalışmalarile hayat bulmuş ve Cumhuriyet idaresile Türk milletine yardım etmenin milli hususiyetini tanıtmıştır.

Çocuk Esirgeme kurumuna kurulduğu tarihten beri reislik eden ve kurumun müessisi olan Fuad Umay bu müesseseler için dedi ki:

— Türk milletinin şefkat dolu kalbi sayesinde kurumumuz bugün Balkan Çocuk esirgeme kurumlarının üstündedir.

Bu sözün doğruluğunu Çocuk yuvası müesseselerinin içindeki temiz verimli faaliyet teyit eder. Ben çocuk yuvasını gezdim ve gördüklerimi şurada kısaca anlatmaktan kendimi alamıyorum:

İçlerindeki gürbüz çocuklar, her yabancıya mütebessim yüzlerile hoşgeldin diyor.

On altı senelik bir maz'si olan çocuk yuvası, inkilâp hayatımızdaki içtimaî yardım kaynaklarımızın başında gelir. Çocuk yuvasının müşfik direktörü bana, bu şefkat kucağı müesseseyi gezdirmek lütfunda bulundu.

Birinci kattaki uzun salonu camlarla odalara ayırmışlar.. Cam duvarlı odaların içinde beyaz parmaklıklı karyolalar ve içlerinde zıplayan, tepinen:

— Va va va,. a a a !!.. diye bağrışan gürbüz yumurcaklar dolu.. Her odanın yanında banyolar var...

Hepsi sıhhatli, gürbüz. Yanakları tıbkı olmuş kiraz rengini andıran yavrular, bizi yanlarına yaklaşır görünce, ateşli masum gözlerinden neş'eler fışkırıyor, karyolalarından fırlamak ister gibi ellerini bize doğru uzatıyorlar.

Direktör, mini minilerin bu arzularını yerine getiriyor. Çocukları kendi evlâdı gibi sevip okşadıktan sonra, beni bir kaç günlük bebeklerin yanına götürüyor.

Burada yeni doğmuş üç, beş, sekiz, on altı, 24 günlük çocuklar var.

Bunlar fakir yavrulardır. Annelerile beraber burada hayatlarını temin ediyorlar.

Gezdiğim bu modern bina içinde cıvıldaşan yavrular gibi, yurdun her yerindeki bebeklerin de talili olmasını canı yürekten dileyorum. Çocuk esirgeme kurumu tabii yalnız merkezdeki fakirlere değil, yurdun her köşesindeki yavrulara, fakir annelere, hasta çocuklara şefkat ve yardım elini uzatmıştır. İnsan bu hayır müessesesini yakından gördükten sonra, bu faaliyetleri idare eden kurumun müessisi doktor Fuat Umay'a ve mesai arkadaşlarına ne kadar teşekkür etse azdır.

∴

Fuat Umaya cocuk yuvası ve Çocuk Esirgeme kurumu hakkında izahat vermelerini rica ettim. Kıymetli Saylav anlatmağa başladı:

— 30 Haziran 1921 tarihinde Ankarada (Hakimiyeti Milliye) matbaasında bütün mefruşatı bir masa ve on kadar sandalyadan ibaret olan perdesiz küçük bir odada bugün büyük işlerine ve teşkilâtına şahit olduğunuz bu kurum tesis edildi..

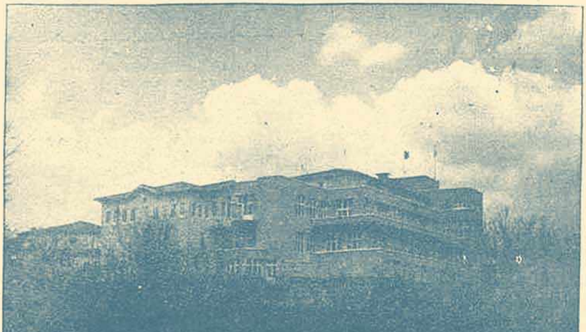

Çocuk yuvasında yeni yapılan modern pavyondayım. Bu pavyonun ismi «Umay» pavyonudur

On arkadaş bu kararı verdiğimizde ikişer lira vermek suretile 20 lira ile işe başladık.

— İlk semereli yardımları nereden gördünüz?

— İstiklâl harbinde, savaş sahası olan köylerde kimsesiz çocukların çokluğunu ve bunların himayesi lüzumunu Sayın MARAŞAL FEVZİ ÇAKMAK bir telgrafla kurumumuza bildirmişti. Ankara muhtarlarının gayreti ve halkın ulûvvücenap ve şefkati dolayısile, üç beş gün içinde bin beş yüz çocuk için evlerde muvakkat yerler hazırlanmış ve bu yavruların celbi ile istirahat ve iaşelerinin teminine başlanmıştı.

— Bugünkü muazzam yardımlarınızı temin eden gelir kaynaklarınız nelerdir?

— Türk milletinin, yukarda söylediğim gibi hayırperverliği, ve yaptırdığımız apartmanlar ve Amerikadaki vatandaşlarımızın teberruleridir.

— Yardımlarınız nelerdir?

— Gebe kadınlar muayene edilir, çocuk bakımı hakkındaki izahlarımız; doğuran kadınlar takip edilerek fakirse ihtiyaçları temin edilir. (Şimdiye kadar 215.269 kilo parasız süt verilmiştir.) Para ile verilen de (36.441) kilodur.

Ve havuzlarımız. Çocuklar bunların hepsinden istifade ederler.

Çocukler her gün öğleye kadar, çocuk mütahassısı tarafından muayene ve tedavi edilir. Dış muayenesi, banyo kurumumuzun en ileri yardımlarındandır. 1939 senesi sonlarına kadar 66.414 çocuğun dişi muayene ve tedavi edilmiştir. Banyolarımız 24 kurna ve duşdur. Ayrıca gebe kadınlar ve çocuklar için banyolarımız vardır. Çocuklar parasız yıkanırlar, büyükler, yani analar 20 kuruşa girerler. Haftanın muayyen günlerinde de fakir kadınlar parasız yıkanırlar ki 1939 sonuna kadar (179.673) kadın ve çocuk yıkanmıştır.

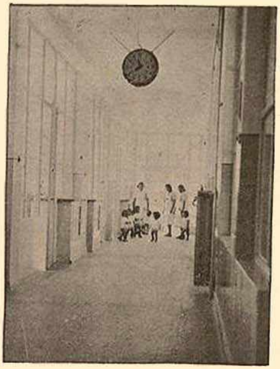

Birinci kattaki uzun salonu, camlarla odalara ayırmışlar.. Cam duvarlı odaların içinde beyaz parmaklıklı karyolalar ve içlerinde zıplıyan, tepinen;

Çocuk bahçesi, çocuk eğlencelerine müsait salıncaklar, kayma merdiven, dönme dolaplar, tahtaravalli, paralel, atlı karınca, demir halkalar, basketbol, voleybol gibi türlü oyuncaklar... Ve havuzlarımız. Çocuklar bunların hepsinden istifade ederler. Bu meyanda Çocuk tiyatro vesinemamız da şayanı kayıttır.

Avrupada ve Amerikada çok tamüm etmiş olan "Gündüz bakım evi" bizde de büyük rağbet gördü. İşe giden kadınlar, çocuklarını sabah buraya bırakır.. Bu, bebek ve meme çocuklarile oyun çocuklarına mahsus olmak üzere iki kısımdır. Çocuklar burada sabah kahvaltısını, öğle yemeğini, ikindi kahvaltısını yerler. Öğle yemeğinden sonra uyurlar. Sıhhat ve hareketleri doktor ve bir müdür ile çocuk bakıcı hemşirelerin kontrol ve nezareti altındadır.

50 kadrolu açılan bu yer şimdi 164 kadroluktur.

Mekteplerdeki gıdasız çocuklara öğle zamanları sıçak ve etli yemek vermek için çocuk ve anne mutfağımız vardır. Burası bir defada (1200) çocuğa ve hamile kadınlarla emzikli kadınlara yemek vermektedir.

Kurumumuzun neşriyatı da mühimdir. Türk kadınını analık bilgilerini takviye eden «Ana», çocuklarımızın ansiklopedik kültürünü tamamlayan "Çocuk" mecmualarımız en başta gelir ki, *Resimli Ay matbaasında* basılan Çocuğun tirajı (40) bin; Ananın (6) bindir. Bu meyanda kitaplarımız da vardır.

Çocuk yuvamızı gezdiniz, gördünüz nasıl buldunuz?

— Mükemmel...

Keçiörendeki bu yeri 1925 senesinde sayın Bay Abdülhalik Rendanın Maliye vekilliği zamanında, Keçiörende hazineye ait bina hükûmet tarafından kurumumuza (12000) lira mukabilinde satılmıştır.

Çocuk yuvası ismini verdigimiz bu müessesede, süt çağından itibaren alınarak eli ekmek tutuncaya kadar himaye edilmesi icabeden çocuklar bakılmaktadır.

— Burada bir de çocuk bakıcı mektebiniz var..

— Evet. Çocuk yuvası müessesesi içinde 1929 tarihinde tesis edilmiş olan Millî Çocuk bakıcı mektebi, kendinden beklenen vazifeyi ifaya çalışmaktadır.

— Buraya hangi mektep mezunlarını alıyorsunuz?

— Orta mektep mezunları tercihen alınıyor.

— Tedrisat kaç senedir?

— İki senedir.

***

Yurdun fakir çocuklarını Millî bir teşkilât vasıtasile himaye eden, okutan, fakir kadınlara, hamile olanlara yardım eden en güçlü hayır müessesemizin Çocuk esirgeme kurumu olduğunu, yukarda ancak yüzde birini Fuat Umayın izahlarile ve benim intibalarımla aksettirdiğim Çocuk Esirgeme kurumudur. Bu kurum bay Fuat Umayın söylediği gibi, Türk milletinin şefkat dolu kalbinden vücude gelmiştir.. Bu şefkat ve yardımları böyle muazzam eser haline koyan ve bu uğurda saçlarını ağartarak döken kıymetli Doktor ve Saylav Fuat Umaya, meclis idare azalarına ve kurum dahilinde çalışan arkadaşlarına, başardıkları bu Millî yardım teşkilâtından dolayı burada teşekkürü bir vecibe bilirim.

Millî Çocuk bakıcı mektebi, kendinden beklenen vazifeyi ifaya çalışmaktadır.

BODRUMDAKİ KADIN

●

Yazan :

MAHMUT YESARİ

●

Tok yüzlü bir kadındı. Yaşlılık; yüzünde, iğreti bir makiyaj gibi sırıtıyor; bakışları, gülüşleri, gençliğe, gencelmeğe dik dik meydan okuyordu.

Saçlarının koyu kumrallığı, belki de bir boya hilesiydi. Fakat, bu saç kumrallığı, ak pamuk saç demeti verdirecek kadar saygı ağırlığı veriyordu.

Yıllar ve göz yaşları, beni, bu hale getirdi! der gibi yorgun kapaklardan dökülen seyrekleşmiş eski uzun, şimdi güdük kirpiklerin arasından gözleri, atılgan atılgan bakıyordu.

Etrafile meşgul görünmiyordu. Lâkin, onun bunun tek bu kaydsızlığı, dört yanını, onunla meşgul ediyordu.

Mazı dolu bir sesle konuşuyordu. Bakışlarında, gülüşlerinde ne kadar atılgansa, gözlerini ve dudaklarını kıstığı zamanlar, okadar açık görünüyordu.

Giyinişi, ilk bakışta bayağı sanılacak kadar dümdüz, gelgelelim, alıcı gözle bakıldığı zaman, iddialı giyinenleri korkutacak kadar derli toplu idi.

Üç ayak merdivenle inilen, akşamları ancak saat dokuzdan sonra «olgun keyf» lerin toplandıkları bu «bodrum» da bu kadının ne işi vardı?

Ne yaşı, ne giyinişi, ne de tavurları, orada, «sarhoş avlamağa çıkmış» piyasa döküntülerine, «muayene kaçakları» na benzemiyordu.

Koyu elâ gözlerinin kestane karası bebekleri, dokunduğu yerleri arayıcı fişekleri gibi yakıp zikzaklayordu.

"Bodrum„ un patronuna sordum:

— Kim bu?

«Patron», kendine bir kuvvet vermiş olmak için belki, omuz silkdi:

— Aldırma, ağabeyciğim!

— Neden?

— Bu da, kendine göre, bir numara!

— Benim, bir biramı içmez mi?

«Patron», yüzünü buruşturdu:

— Birana yazık, ağabeyciğim. Sana gelmez.

— Peki amma, neden?

«Patron» ,onun tarafına bakmağa da korkuyor gibiydi:

— Sonra konuşuruz. Onurlu kadındır.

Üstüne düşmedim. Kendi köşemde, kendi halimde oturuyordum.

İçeriye, kısa boylu bir adam girdi. «bodrum» un dört yanına bakmadan, yolunu biliyormuş gibi yürüdü. «O» kadını görünce, mıknatısa tutulmuş gibi yürüdü, yaklaştı;

— Teşekkür ederim.

Elini uzattı. El sıkıştılar. Erkek, şapkasını, boyun atkısını, paltosunu çıkardı. «O» nun karşısına oturdu.

Erkek, seyrek beyaz saçlı, sönük mavi gözlü, ellisini aşmış bir adamdı. Fakat, onda, yaşının ayıplarına karşılık cebinin dolgunluğu bakim bir dinçlik vardı. Garsona, sert bağırdı!

— Rakı... Bol meze...

Kadına yüzü gülerek bakıyor, yavaş sesle konuşuyordu!

— Canınız ne isteyorsanız, tabii emredeceksiniz

Kendikendime karar verdim: Bu kadın, muayyen aşıklara ve bu aşıkların zevklerine bağlı, zevk ehli bir kadındır. Gözünde, yaş, ve güzellik yoktur.

Artık, onunla fazla meşgul olmak boşuna idi. Bıraktım.

Masalarımız yakın olduğu için, ister istemez kulak misafiri oluyordum.

Erkek, kadına, söylüyor, söylüyor, anlatıyor, anlatıyordu:

— Defteri hayatında bir rakam olsaydım...

Kadına bakmağa başlamıştım; dudaklarında, sempatik bir gülüşle baş sallayordu. Onun, hiç cevap vermeyişi tuhafıma gitmişti.

Erkek, «şair» di; ikinci şişenin buharile coşuvermişti:

— Anlatamam, sevgilim, anlamazsınız. Bak, vaktile şair, ne demiş:

« Haddeden geçmiş nezaket yâlü
bâl olmuş sana! »

«Nedim» in bu meşhur mısraını kabil olabildiği kadar hatalı söylüyor ve "kadın" da, kabil olabidiği kadar dikkatle dinliyordu.

Erkek, okuduktan sonra, anlatmağa başlamıştı:

— Hadde: Had'den gelir. Yani had, hudud. Yâl, yalıdan, yani deniz kenarı; bâl dam alûm. Şair, demek istiyor ki tatlı tuzlu bir araya gelmiş haddını bulmuş, sana incelik olmuş!

«Kadın», hep, aynı dikkatle dinleyerek baş sallayor, tasdik ediyordu.

Erkek, söyledi, söyledi. Bir ara geldi, saatına baktı, her halde «evli» olacak ki ayağa kalktı. Hesabı gördü, boyun atkısını bağladı paltosunu geydi, şapkasını başına geçirirken:

— Yarın gece buluşuyoruz, değil mi? Sevgilim? dedi.

«Kadın», yine başını salladı;

— Elbette!

Erkek, çıktı, gitti. „Kadın", yine, eski kaydsız, sakin tavru ile oturuyordu.

«Patron» a göz edecek oldum:

— Hâlâ mı bira ısmarlayamam?

«Patron», başını geriye itti, garsona söylüyormuş gibi:

— Hayır! dedi.

Yine, kendi alemime döndüm. Nekadar geçti, bilmeyorum, «bodrum» dan içeri «biri» girdi. Bu, «biri», boz renk paltolu bir gençti, etrafına bakındı.

Boz renk paltolu genç, «o kadın» ı görür görmez, sevinçle, adeta titredi ve koştu:

— Bonjur sevgilim!

«Kadın», yine sakindi; elini uzattı:

— Bonjur sevgilim!

Genç, "kadın„ ın karşısına oturdu ve hemen garsona:

— Şarap getir, dedi.

Göz ucuyla "kadın„ a bakıyordum. «Kadın», yine kaydsız, sakindi. Genç erkek, "ona„ sevgi dolu gözlerle bakıyordu. Sesi, bir humma ateşi gibi yanıyordu:

— Sevgilim, seni, nekadar sevdiğimi bilemezsin.

Onlarla yine meşgul olmıyordum. Yalnız «genc» in sesi, bir ara, kulağımı tırmaladı:

— Sen, bir şiirsin sevgilim. Senin sevgin, aşkın, bana, öyle şiirler ilham etti ki... Şiir diyorum, eski şiirler değil...

Gayrı ihtiyarı, başımı çevirmiştim. "Kadın„, yine kaydsız, sakindi.

"Genç„, „kadın" ın kadehine şarap dolduruyor:

— Rica ederim, içiniz!

Diye ısrar ediyor, «tirink» ederek içirtiyor ve birteviye söylüyordu.

Neler söylemiyordu:

— Dünyada bir edebiyat var. Zolanın şiirleri, Hügo'nün hikâyeleri, neleri...

„Genç", bu "saydığı şair ve « hikâyeciler » den misaller de getirerek, bozuk ve bozuk olabildiği kadar da aksak bir ahenkle, ezbere „neşideler" okuyor, okuyordu.

"Kadın„, yine, hep kaydsız, sakin, dinliyor, dinliyordu.

Ben, "patron„ un:

— Bu da kendine göre bir numara!

Diyişine hak vermeğe başlamıştım. Bu „kadın", hakikaten „kendine göre bir numara" idi. Ben, hükmümü ver-

Tarihî Fıkralar:

Sultan Abdülaziz devri saltanatının maruf sadrazamlarından Âli paşa, eski Babıali terbiyesinin mükemmel bir nümunesi idi. Âli paşa, herkese gösterdiği mütevaziane ve nazikâne muameleye, onlar tarafından da aynı suretle mukabele bekler ve aslâ laubaliliğe gelmezdi. Hayatı hususiyesinde riayet ettiği resmiyete, hayat resmiyesinde daha ziyade itina ederdi.

Bahusus saray memurlarına karşı haysiyetini muhafazaya pek ziyade dikkat eylerdi.

Bir gün Sultan Azizin huzuruna çıktıkta padişah, kendisini gecelik kıyafetle ve başında takye olduğu halde kabul etmesi üzerine hemen bir temenna ederek odadan çıktı ve :

— Efendimiz istirahat buyurmakta oldukları halde niçin kendilerini rahatsız ettiniz.

Diye yapma bir hiddetle mabeyincileri tekdir etti.

Abdülaziz maksadı anlar ve kıyafetini değiştirerek Âli paşayı kabul eder.

●

1476 - 883 tarihinde Fatih Sultan Mehmet, büyük bir ordu ile Buğdana gitmekte olduğu sırada Tavşanlıpazara uğrar.

Beraberinde gitmekte olan beylerbeyi Davud paşa, Fatihe garip bir haber getirir.

Tavşanlıpazarda on iki çulhanın dükkânlarına giren bir tilkiyi bu adamların tutamadıklarını haber verir.

Fatih, çulhaların pek büyük bir beceriksizlik göstermiş olduklarını düşünerek, bunun filî bir mücazatı olmak üzere her sene memleketin zabıtasına beşer akçe vergi vermeğe mecbur tutulmalarını emreder.

[Çulhaların dükkânına giren bir tilkiyi öldüremiyecek kadar korkaklık gösterenlere bir miktar vergi vermek suretile cezalandırılmaları o asırda şecaatın ne kadar gözedildiğini göstermek itibarile şayanı dikkattır.]

●

Osmanlıların ilk devrei saltanatlarında şehzadelerin pek küçük yaşta olanları bilebirer vilâyete vali olarak gönderilmek adetti. Bu ananeye tevfikan ikinci Sultan Murad, oğlu şehzade Mehmedi Manisaya vali olarak göndermişti.

Müstakbel Fatih Sultan Mehmet pek küçük yaşta idi. Birtürlü Kur'an okumak istemezdi.

Şehzadenin bu halini haber alan Padişah, Molla Güraniyi şehzadenin muallimliğine tayin etmekle beraber, eline bir de değenek vererek şehzadenin talimi sırasında istimaline de müsaade eyledi.

Manisadaki vazifesine başladığı sırada Molla Gürani, müdahene bilmez bir tabiatta yaradılmış olduğu cihettle, Sultan Muradtan aldığı talimatı şehzadaye anlattı.

Şehzade, mukabele olmak üzere dudak büktü, İstihzaya kalkıştı lâkin muallim bir değenek darbesile babasının iradesini icraya iptidar edince şehzade, mualliminin azım ve metanetini derhal tecrübe etmiş oldu. Değneğin ikinci bir defa istimaline meydan vermedi. Fatih Sultan Mehmet ilim ve fazlı yüksek bir zattı, birkaç lisana aşina idi, tabiatı şiiriyesi de vardı.

Bu bir tek değenek darbesi bu meziyetlerin iktisabinde mühüm bir amil mi oldu? Muhtemeldir. Tevekkeli dememişler:

— Dayak Cennetten çıkmıştır.

Fahtih Sultan Mehmet *tahta cülüs ettikten sonra* hocasına vezaret rütbesi tevcih etmek istedi, fakat Molla bunu reddeyledi. Molla Gürani, Padişahın mukarriplerinin hiçbirinin gösteremiyeceği suretle şakirdile gayet laubali muamelede bulunurdu. Padişahın huzuruna çıktığı zaman yerlere kapanmazdı. Kendisile müsavi bir şahıs gibi muamele eder, selâm verir ve sadece elini uzatırdı.

●

Halife Memun birgün hususi tabibile bir sedir üzerinde dizdize oturup konuşurlarken, Memun tabibin cübbesinde olan ufak bir söküğe parmağını sokar.

Ve konuşmalarının en heyecanlı bir anında söküğü iki üç parmak girecek derecede büyütmeğe başlar.

Konuştukları bahs ise delilere ve deliliğe ait olduğundan Memun bir aralık:

— Deliyi bağlamak zamanının geldiğini nasıl anlarsınız?..

Dediğinde tabib:

— Ne vakıt tabibin cübbesindeki söküğü bir karış kadar büyütür ise !.

Cevabını verir.

Memun bu cevaptan pek ziyade hoşlanır ve tabibini ikram ve ihsanlarla taltif eder.

Şevki Yesin

---

miştim. Nereden düşmüş olursa olsun, «duygusuz» ve «herşeye rağmen içmeği isteyen bir kadın» dı. Yalnız, «kadın» ın, «yüksek» olduğuna, olabileceğine imkân, ihtimal veremiyordum. Ve hakikaten, bunun da imkâni, ihtimali yoktu. Çünkü, bukadar kaydsiz, durgun insanın, «duygulu» olabilmesi imkânsızdı.

Yaşlı erkek, nasıl, saatına bakarak kalktı ise, genç te, birdenbire saatına bakarak kalktı. O da, «ev» inden korkuyor olacaktı.

Genç, kalktı, boyun atkısını boynuna dikkatle sardı, boz renk paltosunu sırtına dikkatle geçirdi, başına şapkasını giyerken :

— Yarın gece buluşacağız, değil mi sevgilim? dedi.

«Kadın», yine kaydsız gülümsedi:

— Elbette sevgilim!

„Genç", ya cebinin, yahut vaktinın darlığına yana yana çıkıp gitti.

Tekrar, patrona baktım. «Patron», yine evvelki tavrile "hayırlı„ diyecekti. «Kadın», ayağa kalkmıştı, ağır ağır yürüdü, benim masama geldi :

— Mısafir kabul edermisiniz?

Şaşırmıştım:

— Estağfirullah! buyurunuz.

Bir iskemle çekti, oturdu; garsona döndü:

— Bir kadeh getir.

Yüzüme baktı, güldü:

— Sizin, nekadar zamandan beri benimle meşgul olduğunuzu görüyorum Patron, mani oluyor ama, ben, kendiliğimden geldim.

«Patron» derken, sesi alayla titriyordu :

— Patrona bakmayın.

Gelen kadehe, teklifsizce rakı doldurdu, içti, su almadı:

— İlk kadehi, sizin masanızda içiyorum! benim, söz söylememe vakit bırakmıyordu :

— Hayret etmeyin. Bıktım. Öldüm. Ölüyorum, bu yaşlı, genç zübbelerin, cıvıkların elinden. Evet, bıktım, artık.

Yüzüme, halime dikkatle bakıyordu:

— Siz, kendi halinde bir insana benziyorsunuz. Bana neler, anlatıyorlar; bilsenizl

Bir kahkaha attı, tekrar kadehini doldurdu, susuz çekti :

— Sizi demi tıraş edeyim! belli ki, siz, esnaftan bir adamsınız. Ne iyi yarabbi! o, sulular, bana, şiirler okuyorlar. Hem de nasıl?

Ve „kadın", "Nedim" in, "Fuzuli„ nin „Şeyh Galib„ in şiirlerini okuduktan sonra, «Bodler» den, «Kope» den «Samen» den parçalar okumağa başladı.

Hayretle dinliyordum.

Bir ara, «Patron», yanımıza gelmişti, „Kadın„ ın omuzuna dokundu, beni işaret etti:

— Tanıyor musın üstadı ?

«Kadın», birdenbire anlayamayarak dikildi, ve:

— Hangi üstad?

„Patron„ keyfliydi, çünkü, o da tezgâh arkasında içiyordu, tekrar, «kadın» ın omuzuna vurdu :

— Bizim üstad, be!

— Ne üstadı?

— Romancı yahu? Mahmud Yesari!

«Kadın» zenbereklenmiş gibi ayağa kalkmıştı, «Patron» a değil, bana tiksinerek baktı:

— Allah belâsı versin! buradaki zevkim da kaçtı !

●

Bu «kadın» ı, bir daha «bodrum» da raslayamadım!

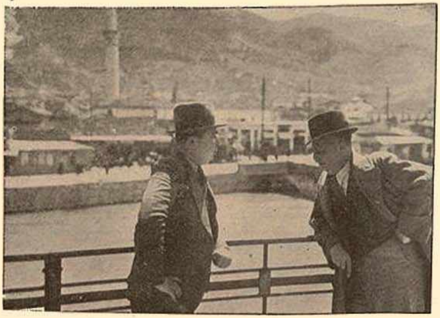

RAŞİT RIZA ile BİR SAAT

Cenup Anadolusu turnesinde Hataya da uğrıyan değerli sanatkâr Yarım Ay muharririne neler anlattı..

Yazan: Ali Enver TOKSOY

Antakya: 3-5-1940... Yedi günden beri yolunu gözlediğimiz Raşit Rıza trupu bu akşam ilk temsilini verecek. Tiyatronun içtimaî bünyemiz üzerinde oynadığı rolü ve binaenaleyh cemiyet ve fert için ne derece mühim bir ihtiyaç olduğunu bilenler ve bahusus Raşit Rıza gibi muvaffak bir sanatkârı sahnede görmenin ne derin bir zevk olduğunu taktir edenler için o hafta gittikçe artan bir sabırsızlık içersinde geçti. Hele bizim gibi İstanbuldan senelerdir uzak kalmış iş sahipleri için böyle fırsatlar nâdir erilen mazhariyetlerden sayılsa gerektir.

Hataylıların en büyük bir temaşa sevgisi taşıdıklarını görmek için, o birkaç günü burada geçirmek kâfi idi. Komedi Fransez artistlerinin İstanbul ve Ankara temsillerinde olduğu gibi loca ve koltuklar daha gelecekleri haberi duyulur duyulmaz tutulmuş bulunuyordu.

Gece saat sekiz.. Sayın Orgeneralimiz Asım Gündüz'ün soyadlarına izafeten Gündüz ismi verilen modern tiyatro binasının geniş salonu hıncahınç dolu. Kenarlara birçok iskemleler ilâve edilmiş. Herkes, derin bir heyecanla perdenin açılmasını bekliyor.

Saat 8,5 İşte, üçüncü çan da çalındı. Ve nihayet, mühim bir vak'anın zuhuruna muntazırmış gibi sabırsızlanan binlerce göz hep birden sahneye dikildi. "Saçlarından Utan" vodvilinin birinci sahnesi. Baş rolde Raşit Rıza... Bine yakın insan ayrı ayrı sözleşmişcesine bir anda alkışa başladı ve tiyatro binasının kubbesini çınlatan bu alkış tufanı belki bir dakikadan fazla sürdü.

Saçlarından Utan vodvili üstün bir muvaffakıyetle oynandı. Bunu, diğer beş gece de aynı muvaffakıyetle oynanan Kuyruklu yıldız, Onlar ermiş muradına, ve Bir gaip aranıyor vodvilleriyle Alev ve Cehennem piyesleri takip eyledi. Geniş salonu her gece dolduran Antakyalılarla bizler de bu sayede ömrümüzden altı zevkli gece geçirmek fırsatına kavuşmuş olduk.

***

Raşit Rıza:

— Elinizden burada da mı kurtulamadım? demek ister gibi manalı bir tebessümle beni karşılarken, Ertuğrul Sâdi Tek'in sesi geliyordu:

— Kısa bir promenat, üstat. Esasen gittikçe kabaran göbeğini eritmek için buna ihtiyaç da var.

Ertuğrul Sâdi Tek'e Halide Pişkin de refakat ediyordu. Ayak üstü oldukları için sahnemizin bu iki kıymetli simasiyle ancak birkaç kelime konuşabildik. Mamafıh, gözleri ve hareketleri derin bir neş'e içersinde olduklarını açıkça anlatmakta idi.

Raşit Rıza ile başbaşa kalmıştık. Tebessümündeki manayı sezdiğimi anlatan bir ifade ile:

— Maksadım, dedim, mülâkat filân değil, ziyarettir. Müsterih olabilirsiniz.

Gülüştük ve hoşbeşe başladık. Değerli san'atkârı, hele söz de verdikten sonra bir sual yığını karşısında bırakmak istemiyor ve fakat, bazı noktalar hakkında neler düşündüğünü öğrenmek merakından da kendimi alamıyordum.

— Hatay'ı nasıl buldunuz?

Zemin ve zaman bana yardım etmişti. Herhangi bir arkadaşı da ziyaretine gelse veya onunla burada karşılaşsa her şeyden evvel böyle bir suale muhatap olacaktı.

— Harikul'ade, dedi, tabiat bu yurdu adeta zümrütle işlemiş. İskenderun ne mükemmel, ne modern bir şehir. İskenderunla Antakya arasındaki dağ ve yaylâ güzelliği doğrusu hepimizi mestetti. Soğukoluk, Beylân yaşanacak yerler. Antakyanın güzelliği daha başka. Bu ağaç, meyve, su diyarı, ziyaretçide daha ilk bakışta; geniş tarihinin heybetini taşıyan büyük bir şark kasabası intibı bırakıyor.

Öyledir de.. Şehrin umumî manzarası içinde sanki kadim tarihinin izleri de menkuştur ve dağ tepesindeki kale harabeleri, su kemerleri, yıkık köprüler ve müzenin iç ve dışındaki eserler size bu yerin tarihî ehemmiyetini bir anda hatırlatır ve anlatır.

— O halde bu turneden memnun kalmış olacaksınız?

— Her suretle memnunuz. Senin anlamak istediğini ben söyleyivereyim: Kazandık ve kazanıyoruz da.

— Arkası 23 üncü sayfada —

Raşit Rıza Trupunun Temsilleri Verdikleri Antakya «Gündüz» Tiyatrosu

KÖYDE BİR GÜN

Yazan: Kadri OĞUZ

Son aylar içinde çalışmalarına hız veren Edirne Halkevinin bilhassa köy ve köycülük işleri üzerinde yarattığı şuurlu hareketler büyük bir kıymet ifade etmektedir.

Bu kolun köylü ile şehirli arasında candan bir kaynaşma temini yolunda attığı müspet adımlardan biri de (köy gezileri) dir. Köyü tanımadan, köylü ile şehirliyi ve münevveri kaynaştırmadan köy ve köylü için ne maddî ve ne de manevî bir fayda teminine imkân olmadığını çok iyi bilen köycülük kolu bu gezilere ehemmiyetle sarılmış bulunmaktadır. Bu gezilere başta Devletin en büyük mümessilleri olduğu halde kadın ve erkek bütün kol mümessillerile birlikte doktor, avukat, muallim, veteriner ve gazeteci gibi halkla en yakın temasları olan münevverler de iştirak etmekte ve her kol köyü ayrı ayrı bakımdan tetkik ve köylüye faydalı olmağa gayret eylemektedir.

Bir köy kızı defle köy havaları çalıyor

Bahsettiğim gezi de böyle oldu. Üç otobüsle ve beraberinde alaturka ve alafranga saz takımlarile Kız muallim mektebinden 22 kişilik dir talebe grupu da olduğu halde yola çıkan kafileyi başta Başmüşavir Sabri Öney ve Vali Ferit Nomer olmak üzere gene doktor avukat, muallim, ziraatçı gibi münevverler teşkil ediyordu.

Doktor Basri İzbul Çocuk bakımı mevzulu konuşmasını yapıyor

Yola sabahın saat altısında çıkıldı ve iki buçuk saatlik eğlenceli bir yolculuktan sonra Süloğlu nahiyesine varıldı. Program bir hafta evvelinden köye bildirildiği için bu haber civar köyler halkına da yayılmış ve Süloğluna oralardan da kadın erkek yüzlerce köylü gelmiş bulunuyordu.

Köyün kenarında güzel bir saha hazırlanmış ve bütün köylüler çoluk çocuklarile birlikte bu sahanın etrafında yer almışlardı. Kafile Süloğluna saat sekiz buçukta vardı. Sahanın etrafını dolduran binlerce köylü ayağa kalkarak ve el çırparak misafirlerini karşıladı. Bu arada mızıka ve davul, zurnalar milli havalar çalıyordu. Başmüşavir, vali ve diğer misafirler karşılıyanların ellerini ayrı ayrı sıktıktan sonra kendilerine ayrılan yerlere geçip oturdular. Bundan sonra programın tatbikına başlandı. Mızıkanın çaldığı İstiklal marşını müteakip kafile adına söz alan Şaban Taşkın heyecanlı bir nutukla gez'nin maksat ve gayesini, Cumhuriyet idaresinin köye ve köylüye olan candan alâkasını anlattı.

Bu sözlere bir köy delikanlısı cevap verdi. Süloğlu ve çevresinin değerli konuklarını kucaklamakla duyduğu engin sevinci Türk köylüsüne has bir saffet ve samimiyetle anlattı ve köylüler adına «Hoş geldiniz, sağ olunuz» diyerek kafileyi selâmladı.

Köylü ile misafirler arasındaki samimiyet ve kaynaşma son haddini bulmuştu. Herkes gülüyor ve söyleyordu Bu sırada meydana çıkan Dr. Basri İzbul «Çocuk bakımı» mevzuunda kısa fakat cok faydalı bir konuşma yaptı. Bunu iki tarafın da iştirakile eğlenceli birçok numaralar ve.. 8-13 yaş arasında güzel ve gürbüz kız ve erkek çocuklarının seçimi, çuval, yumurta, atıcılık, güreş, güzel hikâye, okuma yazma ve kuvvet musabakalarile at yarışları, 500 metre koşuları takip etti. Kız muallim mektebi talebeleri tarafından raksılar, rondlar yapıldı..

Şehirden giden alaturka ve alafranga saz takımlarının terennümleri ve davul, zurnaların gürültüsü arasında büyük bir heyecan yaratan bu müsabakaların köylüler arasındaki birinci, ikinci ve üçüncülerile çok çocuklu ailelere pulluk, kuzu, ayakkabı, entari, bakır kap gibi kıymetli hediyeler verildi. Dr. İzbul ve Dr. Fuat hastaları muayene etti. Köycülük kolu reisi Vasfi Çobanoğlu koylülerle temasta bulunarak notlar aldı. Koca günün nasıl geçtiğini ne köylüler ve ne de Edirne Halkevlileri anlayamamışlardı. Akşamın esmer karanlığı bu yeşil ve şirin Trakya köyünü sararken misafir kafileyi Süloğlular: "Bize hatırasını hiç unutmayacağımız mutlu bir gün yaşattınız; sağ olun ve gene buyrun... sözlerile uğurlayorlardı.

Gürbüz çocuk müsabakasında birinci gelenler

ÇIRPINAN SULAR

ROMAN : 35

MÜKERREM KÂMİL SU

« Biz ki yeni neslin çocuklarıyız, maziye ait bazı yanlışlıkları tashih edeceğiz. Dedikodu salgınını biz bastıracağız. Sırasında, zamanımızı ötekini berikini çekiştirmekle değil; iyi, güzel ve faydalı şeylere hasredeceğiz diye buburleniriz. Fakat görüyorsunuz ya filiyat sahasında düşüncelerimizle ne kadar taban tabana zıt hareket ediyoruz ! »

Cahide : « Onu yakından tanıdığımı bildiğin halde ne hakla müdafaa ediyorsun ? » diye bu defa Güzin'e atıldı. « İnsan kalblerile oynamayı seven, kaprisçi, rolcu bir kadın. O ağır görünüşünün altında ne müthiş bir şeytan ruhu saklıdır. Bir zamanlar... »

Güzin de sesini yükselterek: " Bir zamanlar dayını yüz üstü bırakmış olabilir. Üç ay içinde kapısını, hatırı ve parası sayılır bir adama kapayabilir. Bundan bize ve hattâ sana ne? Acaba niçin böyle hareket ettiğini yakından biliyor musun ? "

«Tabii evli bir adamı sevdiği için...»

O gün bu konuşma uzadı. Öyle ki, O gün ben eski karının mazisini tamamile öğrenmiş oldum...

Arkadaşlarım gitdikten sonra kafama garip bir düşünce saplandı. Önce bunu kalbsizce bir hareket telâkki ederek içimden uzaklaştırmağa çalıştım. Fakat elimden gelmedi. Günlerce, gecelerce rahatım kaçtı. Düşündüm. Nihayet kararımı verdim. Bir oyun başlamıştı; benim için, belki tehlikeli ve mânasız bir şeydı, amma, bana heyecan veriyordu. Dehşetli surette alâkadar ediyordu. Ben, evli bir adamı seven, kendisine fevkalâde bağlı bir erkeği üç ayda muhitin diline düşürecek şekilde evinden kovan, birçok erkeğe ıstırap çektiren bu kadını yere vuracak, onunla boy ölçüşecektim. Senin onunla evlenmek için nasıl çırpındığını, sana ne kadar naz ettiğini öğrenmiştim. Onun elinde bir esirden farklı olmadığını söyliyorlardı. Onu nasıl sevip saydığını, göz ucu ile olsun kimselere bakmadığını, çılgın bir mektepli aşkı ile ona tutkun olduğunu, işinden çıkar çıkmaz evine koştuğunu anlata anlata bitiremiyorlardı. Bütün bu işittiklerim, bendeki çarpışma arzusunu alevliyor; gençliğimi, güzelliğimi, zekâmı bu mücadele yoluna koymak bana zevk veriyordu.

Bu, benim için bir etüt de olacaktı. Bu kadar yuvasına bağlı bir erkeği ne şekilde baştan çıkaracağımı düşünmek, plânlar tasarlamak adeta bana bir roman hayatı yaşamanın, bir filim çevirmenin heyecanını veriyordu. Kendimden o kadar emindim ki, menfi netice alacağımı, o mağrur kadının benden üstün tutulacağını aklıma bile getirmiyordum.

Bu çarpışmada beni muzaffer kılacak silâhlarım kuvvetli idi. Ona nazaran hem çok, pekçok kuvvetli idi. Başta gençliğim vardı ki, o, ne yaparsa yapsın, en büyük fedakârlıklara isterse katlansın, gene bu büyük silâhımı alt edemiyecekti. Neş'em, güzelliğim, hayatın daima hoş taraflarını görmeği itiyat idinen karakterim onun durgun, kapalı ruhuna çevrilen kudretli silâhlarımdı.

Bu kanaatle harekete geçtim. Ötesini anlatmaya ne hacet. Yoluna çıktım. Seni kendime bağlamak için ne yapmak lâzımsa hiç birinden geri kalmadım. Ve imzasız mektublarla, telefonla ona daima ihanet etmekte olduğunu, harikulâde güzel ve pek genç bir kıza tutulduğunu günü gününe haber verdim.

Sermed :

— Kalbsiz diye haykırdı. Ne yaptığını, ne yapmak istediğini bilmeyen mütereddi insan.

Behin önüne bakıyordu. Genç adam daha acı bir sesle :

— Söyle şimdi ne geçti eline? diye sordu. Hayatımı kırmakla, saadetimi çalmakla ne kazandın onu söyle?...

Behin'in sükûtü şimdi onu çileden çıkarıyordu. İçin için kaynayan bir öfke ile ayağa kalktı. Boğmak, parçalamak istiyormuş gibi genç kadının üstüne yürüdü:

— Seni, yılan başı ezer gibi çiğnemeli diye gürledi. Ah, sen insanı katil edecek kadınlardansın.

Sermed biraz daha ileriye atıldı. Ve kolu havada geniş bir kavs çizdikten sonra genç kadının yüzüne indi.

Bir tokat, müthiş bir tokat... Bir daha, bir daha...

Behin koltuğun ucuna kaymış, kollarile yüzünü kapıyor; hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Sermedin rengi ve bakışları korkunçtu. O dakikada çın çın öten zil bu feci sahneyi sona erdirdi.

Sermed telefonu açmamakla beraber, zilin yardımile, kendini biraz topladı. Sonra başını elleri arasına alarak o da ağlamağa başladı.

— Beni mel'un maksatına alet ettin. Haince kurulan bu tuzağa ne de çabuk düştüm Yarabbi. Aptal, ah aptal diye kafasına vuruyor; o beni asla affetmiyecek, sen yalnız bana değil, ona da ıstırap çektirdin. Nasıl da sessiz ve şikâyetsiz çekildi, gitti. Nasıl benden soğuduğuna, verdiğim hayatı gayrikâfi gördüğüne inanmıştım. Onu ittiham ettim. Kör mü idim Yarabbi, bunak mı idim ?

diye kendi kendine dövünüyordu.

Behin, koltuğun ucunda hâlâ sarsıla sarsıla ağlıyordu. Ömründe kimseden değil dayak yemek, belki acı söz bile işitmemişti. Şimdi ne sefil bir şekilde yerlerde sürünüyordu. Ama bunu hak etmemiş mi idi?

Sermed şiddetle ayağa kalktı. Odada bir haylı dolaştıktan sonra :

— Kalk, yüzünü yıka! dedi

Sonra genç kadının kıpırdamadığını görünce daha şiddetle:

— Sana söyliyorum! diye haykırdı. Hazırlan, daha bir saat bile bu evde beraber kalamayız. Katil olmaktan korkuyorum. Eşyalarını, her şeyini yarın yollarım. Hemen şimdi seni babanın evine götürmeliyim.

Genç kadının sendeliye sendeliye ayağa kalktığını görünce:

— Daha iyisi ben gidiyorum, diye fikrini değiştirdi. Eşyalarına el sürüp, bundan sonra hâlâ sana ait şeylerle uğraşmak niçin ?

Kapıya doğru yürüdü. Behin :

— Sermed... diye inledi. Sermed, beni affet...

Genç kadının büyük bir pişmanlık, müthiş bir yaralanışla parçalanan sesi cevapsız kaldı. Birkaç kapı hızlı hızlı açılıp kepandı. Merdivenler hiddetli adımlar altında sarsıldılar. Sonra hiç... Henüz bir yılı bile doldurmayan evlilik hayatının son yaprağı çevrildi. Yeni bir kitap ta böyle kapandı...

***

Âfet, bakışları odanın muhtelif köşelerinde dolaştığı halde durgun bir sesle:

— Hayatınızdan çekilmiş bir kadının uyuyan hatıralarına dokunmağa hakkımız yok değil mi? dedi.

Sermed içli içli:

— Siz sevmediniz mi? Sevginin sesinden anlamaz mısınız? diye sordu.

— Sevdim, fakat sevdiğimi kaybetmemeğe çalıştım. Muhafaza etmeği bildim.

Genç adam çok iyi hissediyordu ki, Nahidenin yeşil gözlü arkadaşı kendisini affetmiyecekti. Bu buluşmaya büyük ümitler bağlıyarak gelmişti. Bir aylık izni vardı. Bu ay, günleri, geceleri, saatleri ve dakikalarile hiç bitmiyecekmiş gibi görünüyordu. Memlekete sığamıyor, seyahata çıkmak kudretini kendisinde göremiyor; ne yaptığını, ne yapacağını bilmememekten gelen bir şaşkınlık ve sıkıntı içinde bocalıyordu.

Ankaradan çıktıktan sonra biraz açılır gibi olduğunu hissetmişti. Kütahyanın çamlı yollarında tren kâh yavaş yavaş yokuşları tırmanır, kâh ormanlar arasından uçarcasına giderken ne tatlı hayaller kurmuştu. İçini Âfete döktükten, yaptığı yanlışlıkları itiraf ettikten sonra biraz hafifliyeceğini sanıyordu. Âfet, iyi ve dost ellerile bütün pürüzleri çözecek, aralarındaki müthiş ıstıraba son verecek zannında idi.

Fakat, bir zamanlar evinin samimî havası içinde kendisine de sağlam bir yer ayırmış olan genç kadın, ne kadar uzak ve soğuk görünüyordu. Pek teklifli bir misafire yapılan muamelesi vardı.

Sermed:

— Çok değiştim, diye sızlanıyordu. Ben, eski ben değilim. Muhakkak ki, gidenle beraber içimde iyiye, güzele, yaşama arzularına ait ne varsa hepsi de beraber gitti.

— Gelen bir başkası, öteki kadın size ne verdi öyleyse Sermed Bey?

— Arkadaşınızın intikamını almak istiyorsunuz.

— Buna lüzum yok sanıyorum.

— Nasıl olsa ben harap oldum. Ben bitmiş bir adamım. Lâkin onu kurtarmanız için size yalvarıyorum. Onu çok sevdiğinizi biliyorum. Düşünün onu bir kerre... Gene yalnız, gene tesellisiz, Hergün, her gece, mevsimler ve yıllar içinde daima yalnız... Ne yapıyor? Nasıl yaşıyor? Bunları düşündüğüm zaman zihnim duracak gibi oluyor. Nasıl inandım. Nasıl onun ağır ve hınçlı sözleri altında benim saadetimi isteyen, bana serbesti vermeğe çalışan bir yürek çarptığını hissedemedim? Bu gafletimden dolayı ben zaten kendimi hiç affedemiyorum Bayan Âfet.

Âfet ince, kızıl ağızlığını sigara masasına bırakarak:

— İkiniz de yanlış hareket ettiniz, diye konuştu. İlk zamanlarda bu birleşmeğe zaten ben hiç tarafdar değildim. Bu rabıtayı her iki taraf için de felâket telâkki etmiştim. İkinizi iki ayrı kutupta, tamamile zıt yaratılışta buluyor; ilerliyen samimiyetinizi esefle takip ediyordum. Evlendiniz. Benim kanaatlarıma, muhitin telâkkilerine rağmen cidden örnek olabilecek bir aile hayatı yarattınız. Bağlanan talileriniz, size beş yıl, pekaz insana nasip olabilen bir saadet verdi. İkiniz de fedakâr olmayı bildiniz. Herşeyi biribirinizde arayıp bulmaya, hayat dalgalarını kapınızın eşiğinde durdurmağa muvaffak oldunuz. Bu, ikiniz için de, cidden takdir edilecek bir hünerdi.

Nahide gibi muğlak ruhlu, arzularının hudutları pek geniş olan, şiire, hisse, hayale hayatın ön plânında yer veren, sosyete hayatını seven bir kadının mazlûm bir ev kadını olacağını akla yakın bulmamıştım. Hele arzularını kocasının arzuları arkasına alan, mütevazi, uysal bir eş olacağını, nasıl itiraf etmiyeyim ben önceleri aslâ kabul edememiştim. O, herşeyden yavaş yavaş değil, sizi bulduktan sonra birdenbire, gönül arzusile, şikâyetsizce sıyrılup çekildi. Sizde mukakkak ki, ona kâfi gelen meziyetler vardı. Bunlar nelerdir, tabii ben tahlil etmiş değilim. Bu, hayatınızın ayrı bir cephesi...

Günün birinde siz yolunuzu değiştirdiniz. O, bunu hazmetmedi değil, sizin saadetinize engel olmak istemediği için aranızdan çekiliverdi. İşte benim Nahideyi haksız bulduğum nokta. Bana göre, herşeye rağmen sonuna kadar dayanacak, bekliyecek, daha iyi bir netice alacaktı. Bu onun suçu...

Size gelince... Size gelince Sermed Bey, mademki karınızı çok seviyordunuz. Kalbinizde ona ayrılmış müstesna bir yer vardı. Ne diye o halde doğru yolunuzdan saptınız da ötede bir başkasının da hayatını kırdınız? Mademki, Nahideyi unutamıyacaktınız. Ne diye bir başkası ile evlendiniz? Mademki evlendiniz. Ne diye yeni karınızın kıymetini bilip ikinci yuvanızı ölünceye kadar ayakta tutmağa muvaffak olamadınız? Sizin hatanız da bunlar...

Bu, öyle bir kör düğüm ki çözülmesini ben mümkün görmiyorum. Müvazenesizliklerle dolu bir sergüzest...

Üç tip... Aşağı yukarı üçü de bile bile, isteye isteye yanlışlıklar yapan, gayritabii şeyler yaratan, sakat yollara sapan insanlar...

Sermed genç kadını derin bir dikkatle dinlemişti. Gene içli bir sesle:

— Doğru söyliyorsunuz dedi. Müvazenesizlik... Fakat «Zararın neresinden dönülse kârdır.» derler. Ne olur bana yardım edin. Müvazeneyi bulmaya çalışmak istiyorum. Nahideye dönmek, bana ancak onun verebileceği yaşama aşkını, saadetimi yeniden bulmak istiyorum. O bir hastalık gibi kanıma karışmış Bayan Âfet. Zannediyormusunuz ki, onu unutmağa çalışmadım. Fakat yapamadım. Elimden gelmedi. Sözün kısası onsuz olamıyorum, onsuz yapamıyorum, yapamıyacağım.

— Ben başaramıyacağım bir işe başlamayı da istemem Sermed Bey. Gerçe Nahidenin nerede olduğunu, nasıl yaşadığını biliyorum. Fakat aranızı bulmak için ona başvuramam. Çünkü o atılan adımı geri almayacak, yıkılan bir maziyi tekrar onarmıya müsaade etmiyecektir.

— Gönlü oluncaya kadar beklerim Bayan Âfet. Belki bir gün, belki bir gün o da ıstırap çekmekten yorulur da evet deyiverir. Çünkü artık bütün bu olup bitenden sonra onun da bensiz tam ve hakikî saadeti bulacağından şüphe etmekteyim.

— Amma o şikâyetsiz yaşıyor.

— Ben niçin sızlanıyorum değil mi? hem de suçlu olduğum halde...

— Ben sizi asıl ikinci karınızla uyuşup yaşamadığınız için muaheze ediyorum. Anlatılanlara bakılırsa güzelliği dillere destan olmuş. Onu elinizde sıkı sıkı tutmayı bilmeli, çoluğa çocuğa karışarak, hayatî vazifelerinizi idrak etmeli idiniz. Zannederim ki, aşkın sesini dindirip, vazife icaplarına ayak uydurma çağına da ulaşmış bulunuyorsunuz artık.

— Haklısınız. Kafama ve kalbime hitap eden kadını elimde tutamadıktan, bir sürü saçma işler görüp, hesapsız yollara saptıktan sonra ne deseniz hakkınız var. Olan oldu Bayan Âfet. Ama beni anlamak, daha doğrusu affetmek istemiyorsunuz, bu da muhakkak. Belki de için için ıstırabıma gülüyorsunuz Bayan Âfet.

— Istırap denen şeyin, kolay kolay herkesin yüreğinde tutunamıyacağını söylersem bana gücenmezsiniz değil mi?

Sermed kıpkırmızı oldu. Ve hayatında sevginin hakikî mânası ile sevdiği yegâne kadını düşündü. Nahide bir gece karanlıklara baka baka içli bir sesle: «Olgunlaşmak için ıstırap çekmek lâzımdır» demişti. "Aşk gibi ıstırap da büyük ruhlarda barınır.»

Gözkapakları yere düştü. Bir kere daha gönlü ve hayatı ile yüzyüze gelmişti...

— Arkası var —

Türkkuşunun Kıymetli Başöğretmeni

SABİHA GÖKÇEN Diyor ki:

Türk Çocuğunun Tayyareye Olan Sevgisi İstiklâl Aşkı Gibi Büyük ve Kuvvetlidir.

Ankaranın en güzel ve yeni binalarından biri de, Halkevinin önüne ve Türk Hava Kurumunun arkasına düşen Türkkuşu Okulu binasıdır. Cumhuriyet hükümetinin her attığı temelde, ateşin zekâlı Türk gençlerinin faaliyetleri, yerinde sarfolunan paranın boşa gitmediğini isbat ediyor. Dün birkaç talebesi olan okulun; bugün yüzlerce talebesi vardır. Türk kanadına yüzlerce tayyareci yetiştirmiş ve yetiştirmektedir. Bu okulu açmakla Türk Hava Kurumu en büyük milli vazifesini başarmış bulunuyor. Bu okulu ikmal eden talebeler, hakikî bir pilot olarak millî kanadlarla uçup yurdun temiz havalarında kendilerine düşen vazifeyi yapmak için and içiyorlar.

Türk istiklâlinin hava kanatları mektebinin bahçe kapısından içeriye girdim. Sabahın bu erken vaktinde, tulumlarını giymiş pilot namzetleri, sıra olmuşlar yoklama yapıyorlar. Mektep binasına girinceye kadar bahçede gördüğüm bu disiplin bana büyük ümidler verdi.

*
* *

Hava kartallarının mektebinin kıymetli başöğretmeni Sabiha Gökçen beni, odasında büyük bir misafirperverlikle kabul etti.

Odası gayet sade döşenmiş, dıvarlarında harita ve Ebedi şef «Atatürk» ve Milli şef «İnönü» nün resimleri var.

Geniş bir yazıhanenin önünde haritalı uçuş istikametlerini tesbit etti, arkadaşlarına bugüünkü uçuş programını verdikten sonra mütebessim bir yüzle bana:

— Türkkuşu Okulu sizin için üç büyük mevzu olabilir:

a — Okul binasının dahili.

b — Paraşüt ve plânör kısmı.

c — Motörlü uçuşlar.

Bunlardan hangisini tercih edersiniz? diye fikrimi sordu.

Türk kızlarına, kahramanca uçuşlarile tayyareci olmak cesaret ve kuvvetini veren Sabiha Gökçenle uçmak, büyük bir hatıra ve okuyucularım için de o derece iyi bir mevzu olacağından, motörlü uçuşlara iştirak edeceğimi söyledim.

●

Yazan: Kadri Necib

●

Bir diplomat kadar gazeteciye mültefit ve misafirperver olan Sabiha Gökçen:

Başöğretmen Sabiha Gökçen, tayyaresi önünde uçuşları takip ediyor

— Şu halde, üç dakika sonra Etimesuttaki Türkkuşu uçuş meydanına hareket edeceğiz, dedi.

Bu davet üzerine içimde oyuncaklarına kavuşacak bir çocuk gibi sevinç belirdi. Hem bu sevincimde haklı idim. Ağrı dağının üstünde uçarak sarp, yalçın, korunç kayalar arasına gizlenmiş şakilere isabetli mermileriyle Cumhuriyet hükümetinin kuvvet ve satvetini göstermiş olan ve mesleğinde kazandığı şöhretini memleket hudutlarından Amerikan, İngiliz, Sovyet, Fransız gibi havacılığı ileri memleketlere kadar yaymış bulunan kadın bir tayyarecile Ankaranın mavi parlak göklerinde uçmak heyecanını şu andan itibaren duyuyorum..

*
* *

Okulun otobüsleri kapının önünde sıralanmışlar.

Ankara kalesinin arkasından doğan güneşin altın ışıkları Ankaraya hayat serperken, otobüslerimiz, şehir seyrüsefer memurlarının daha vazifeye başlamadıkları bir vakitta uçuş meydanına hareket ettiler.

Otobüste yanımda Almanyaya çok küçük yaşta Deniz tayyareciliği için tahsile gitmiş kıymetli tayyarecilerimizden öğretmen Bay Avni Elgüç var.

Her günkü muvaffakıyetli uçuşlarıyla yurd havalarının çelik kanatlarına tayyareci yetiştiren Bay Avni:

— İşte kardeşim, diyor. Biz tayyareciler böyle şehir uyurken çalışmıya gideriz. Milletlerin istiklâli tarihiyle beraber yürür. Türk ordusu daima zaferden zafere koşmuştur.. Bu gün de zafer tayyare kuvvetlerinin faikiyetindedir. Arkamızdan gelen otobüsteki, neşeyle şarkı söyliyen gençler de, orduya hazırladığımız gedikli pilot namzetleridir. Bunlar ikinci devre talebesidir. Uçuş meydanında göreceksiniz, bir kaç aylık bu talebeler ne muvaffakıyetli uçuşlar yapiyorlar.

Kahkaha ve şarkılarla asfaltta ilerliyen otobüs meydanına geldi.

*
* *

Bir çeyrek ya geçti ya geçmedi.. Muallim ve talebeler uçuş tulumlarını giyerek tayyarelerinin başına koşuşmıya başladılar. Ben de, Sabihanın odasından bu seri hareketleri seyre dalmıştım. Bu hava bana hiç yabancı gelmiyordu. Bayan Sabiha ile odadan çıktık. Muallim gurubunun yanına gittik. Üç bayan tayyarecimizle tanıştım: Naciye Toros, Muzaffer Sel, Şahavet Yılmaztürk.

Tayyarecilerin bana karşı gösterdikleri misafirperverlik beni kendilerine bağlaya-

rak şu kararı verdiriyor: «Sen de tayyareci ol...» Hepsi sıhhatli, güler yüzlü, hepsinin gözlerinde uçmak için yanan meslek aşkları tayyareye binmekten korkan insanlara bile tayyareye binmek cesaretini veriyor.

Tayyarelerin motörleri işlemiye başlayınca pervane gürültüleri demin sessiz olan sahayı hakimiyeti altına aldı. Sıra ile uçuşlar başladı. Sabiha Gökçen uçuşlarla meşgul iken, üç bayan tayyareci uçuşa başlamadan kendilerine sordum:

— Uçmaktan korkmuyor musunuz?

Bu sualim üçünü de birden harakete getirdi:

— Uçmaktan mı? Halbuki biz uçmazsak hasta oluruz.

— En büyük arzunuz nedir?

— İyi bir öğretmen olup yurd semalarına kartallar yetiştirmek ve yurda saldıracak düşmanları havalarımızdan içeri sokmamaktır.

Meslekî arzularını biran evvel tahakkuk ettirmek istiyen namzedler muallimlerini can kulağıyla dinliyorlar. Bu gençler arasında samimiyet ne kadar kuvvetli ise vazife başındaki ciddiyet ve disipline olan merbutiyetleri de okadar ileridir.

Tayyarelerin biri havalanırken diğeri iniyor, hepsi bir saat gibi muntazam çalışıyorlar. Bu baş döndürücü, göz kamaştırıcı çalışmayı yakından seyir bile insana zevk veriyor. Kimbilir uçuşlar ne kadar heyecanlı ve tatlı.

Uçuştan dönen tayyarecilere birer şeker ikram ediliyor. Bayan Sabiha yanındaki bir arkadaşına tayyaresinin hazırlanması söyledikten sonra bana:

— Siz de bu şekerden yemek isterseniz buyurun uçalım, dedi.

Tayyaresinin yanına giderken soruyorum:

— Gençlerin kabiliyetini nasıl buluyorsunuz?

Sözüne kuvvet vermek için derin bir nefes alarak:

— Fevkalâde.. Kısa bir zamanda Türk çocuğu mükemmel bir pilot oluyor. Bu da Türk çocuğnunun ruhundaki istiklâl, vatan sevgisini gösterir. Bu sevgiler onda varken göklerimiz hiçbir zaman düşman pervanelerinin hedefine maruz olamaz. Yani demek isterim ki, Türk çocuğunun tayyareye olan sevgisi istiklâl aşkı gibi büyük ve kuvvetlidir. Konuştuğum her Türk çocuğunda uçmak için asla korku yok.. Türk ruhunda esasen korku yoktur. Binaenaleyh, tayyerecilikteki kabiliyetimizin bir sırrı da korku bilmediğimizdendir.

***

Tayyarenin yanına geldik. Şimdi uçacağız. Tayyareye bindim.

Bayan Sabiha gülerek dedi ki:

— Tayyareden düşmemek için sizi belinizden kayışla bağlayacaklar. Dediği gibi genç tayyarecilerden biri beni, tayyaredeki kayışla belimden sıkıca bağladı. Bayan Sabiha kayışın iyice bağlanıp bağlanmadığını kontrol etti. Ve bana;

— Ayağınızın bulunduğu yerdeki lövyeye dokunmayınız. Fazla sarkmamak şartiyle eğilip bakabilirsiniz. Çok fazla yükseleceğiz, eğer üşürseniz, kolunuzla aşağıya inelim diye işaret verin, dedi ve kendisi de tayyareye bindi.

Tayyaremizin pervanesi dönmiye başladı. Etrafıma bakınırken bir sarsıntıyı müteakip yerden birdenbir uzaklaştık. Artık uçuyoruz.. derken nasıl oldu bilmem tayyare sola doğru bir yattı, baş aşağı gelmemizle doğrulmamız bir oldu. Bu anî manavra beni, ne yalan söyliyeyim, korkuttu. Derin derin nefes alarak duyduğum korkuyu gidermiye çalıştım ve muvaffak oldum. Yalnız şunu söyliyeyim ki, takla attığımızda bağlı olduğumu unutarak, düşmemek için tayyareye sıkıca tutundum.

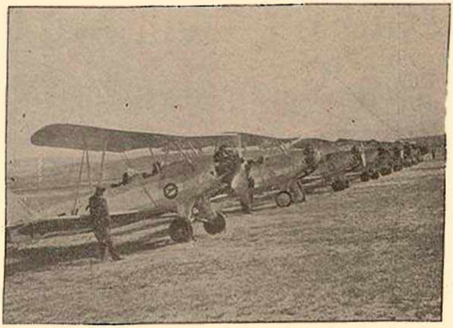

Türk kuşu Tayyerelerinden bir filo

Hareket işareti

Ben korku ile mücadele ederken Ankaranın üstüne geldik. Ankaranın baharını tayyareden seyretmek okadar nefis ki.. Kâh alçalarak kâh yükselerek Ankaranın üstünde uçtuk. İnsan karada tayyarenin süratini pek okadar tayin edemiyor.. Halbuki tayyarede öyle anlaşılıyor ki, şimdi bir yerin üstünde iken ve oraya dikkat bakayım derken bir de bakıyorsunuz hedeften derhal uzaklaşıyorsunuz.

Bir aralık Sabiha Gökçene dönüb baktım. O, eliyle daha yükselelim mi? diye işaret ediyor. Ben de başımı, yükselelim diye salladım. Tayyaremizin motörü havaya dikildi. Ben gökyüzüne bir mermi gibi yükselişimizin heyecan ve zevkini teneffüs ederken, bir de aşağıya baksam ne görseniz beğenirsiniz. Hayret! Ne çabuk yükseldik.. Ankara öyle ufak görünüyor ki, her şey birleşmiş bir karaltıdan başka bir şey değil. Fakat nedense içimde hiç korku yok. Bu korkusuzluğum şübhesizki Bayan Sabihanın idaresindeki bir tayyareyle uçuşumdan ileri geliyor. Ankara ve civarında uçtuktan sonra tayyare meydanına döndük. Anî bir inişle indik. Kısa bir zaman içinde gördüğüm yerleri hatırlamaktan ziyade tekrar uçmak arzumu yenemiyordum. Tayyareden indikten sonra kıymetli öğretmen korkup korkmadığımı sorduğunda mahcuben yalan söyledim ve Hacı Bekir şekerinden, uçuşdan dönenler gibi ben de yedim.

***

Saat on iki olmuştu. Otobüslere binerek kahkahalar ve şarkılarla şehre döndük.

Samsun Halkevi

Geçen Ay Çok Muvaffak Bir Memleket Turnesi Yaptı

●

Halkevinin Temsilleri Her Tarafta Büyük Taktir ve Alkış Topladı. Konserleri de Çok Beğenildi

Malatyada, Millî Şefin babalarının kabirleri önünde Samsun gençleri

Yazan:
M. GÖREY

●

Vali Bay Fuat Tuksol ve Tümgeneral Feyzi Mengüç bir tören esnasında

C. H. P. Genel Sekreterliği bu sene cidden güzel bir hareket olarak Halkevleri arasında bir gezi serisi proğramı tespit etmiştir. Temsil faaliyetleri en iyi derecede görülen on Halkevi, memleket gezisine çıkmağa memur edilmiş ve bu meyanda Samsun Halkevinin de Sivas - Malatya - Elâzığ'e gitmesi münasip görülmüştür.

41 kişilik bir heyetle Samsun Halkevi yola çıkmıştır. Hey'et, temsil ve konser gurupları olmak üzere iki, guruptan müteşekkil bulunduğu gibi ayrıca bando ve caz hey'etleri de refakat ediyordu.

İstasyonda Halkevliler büyük tazahurlerle uğurlanmışlar ve Halkevi işlerine öte denberi ciddi bir alâka gösteren ve faaliyetlerine her suretle zahir olan kıymetli vali bay Fuat Tuksal, gençleri istasyonda bizzat teşyi etmek suretile taltif etmiştir.

Samsun Halkevlileri Harput Halkevinde

Hey'et Halkevi reisi bay Cudi Gürsoyun riyasetinde bulunuyordu. Seyahat proğramının muntazam bir şekilde tatbiki için de Halk dersaneleri ve kurslar şubesi reisi Ticaret okulu müdürü Saffet Irtenk, gösterit şubesi reisi vilâyet gazetesi baş muharriri Vedat Ürfi, Âr şubesi reisi Kemal Sezen ve Orkestra şefi lise öğretmenlerinden Fikret Insel'den mürekkep bir idare komitesi teşkil edilmişti. Temsil ve orkestra kadrosunda doktorlardan, lise öğretmenlerinden, orta okuldan, memurlardan ve güzide zavattan birçok üye bilfil vazife almıştı.

Samsunlular Sivasta büyük bir samimiyetle karşılanmışlardır. Samsun Halkevi tarafından her türlü istirahatları temin edilen kardeş Halkevlilere karşı cidden büyük bir misafirperverlik gösterilmiştir.

Sivasta Vedat Ürfi'nin, Parti Genel Sekreterliğince neşredilen «Bir doktorun ödevi» ve yine aynı muharririn geçen sene Genel Sekreterlikce açılan piyes musabakasında en çok mükâfat alan «Beyaz baykuş» piyesleri Samsun Halkevi gösterit şubesince cidden muvaffak bir şekilde oynanmış ve bu temsiller, tezahür derecesine varan alkışlarla karşılanmıştır. Eserlerde baş rolleri bizzat muharrir oynamış ve san'atın müstesna bir muvaffakiyetini bizlere tanıtmıştır. Temsiller çok heyecanlı oynanmış ve memleketin bütün güzide tabakası, başta Vali, Korgeneral, vilâyet erkâni olmak üzere bulunmuştur.

Samsun ar şubesinin verdiği konser de cidden beğenilmiştir. Öğretmen Fikret İnsel'in dirije ettiği orkestra, 23 kişiden ibaret bulunuyordu. Beynelmilel musiki edebiyatının çok güzel birçok parçası hakikî bir muvaffakiyetle çalınarak takdirler kazanmıştır.

Samsun gençlerinin Atatürk'ün heykeline çelenk koymaları merasimi çok heyecanlı olmuştur. Halkevliler, önde bando olduğu halde Ebedî Şefin mahfel bahçesindeki heykeline, Samsundan getirdikleri çelengi koymuşlar ve bu vesile ile Halkevi reisi bay Osman Cudi Gürsoy ateşli bir hitabede bulunmuştur.

Samsun Halkevi, Malatya istasyonunda tezahürlerle ve başta Belediye reisi, Halk partisi ve Halkevi reisleri, Halkevi bandosu olmak üzere büyük bir halk kütlesi tarafından karşılanmıştır.

— Arkası 23 üncü sayfada —

Samsun Halkevi Heyeti C. H. P. Genel Sekreterliğinin tasnifiyle yaptığı seyahatte Elâzığ istasyonunda merasimle uğurlanırken

BİR ANIN SAADETİ

●

Yazan: İnci ÖZKURT

●

Soğuk ve karlı bir kânun gecesiydi. Doktor Cemil ihtiyar bir hastayı ziyaretten sonra otomobili ile evine dönüyordu. Vakit epeyce geç olmuştu ve Anadolunun bu küçük şehrinin sokakları adeta bomboş gibiydi. Cemil otomobilin bir köşesine büzülmüş, yolun iki yanını kuşatan ağaçların rüzgârdan eğilişlerini ve biribirlerini kovalayarak sür'atle uçuşan kar parçacıklarını seyrediyordu. Caddenin boş dekoru içinde güçlükle ilerleyen bir karaltı gözüne ilişince merakla ona bakmağa başladı. Bu bir kadındı. Bir kadın.. Gecenin bu saatinde fırtınayı yenmeğe çalışarak kimbilir nereye gidiyordu?.. Kalın paltosuna bürünmüş rahat rahat oturan genç doktorun vücudu hafif bir ürperme ile sarsıldı. Rüzgâr uğulduyor, tipi bütün şiddeti ile devam ediyordu. Ve Cemilin şimdi daha yakından gördüğü bu meçhul insan artık yürüyemez bir hale gelmiş bulunuyordu. Nihayet düşmemek için bir ağacın gövdesine tutunarak olduğu yerde kalmıştı. Doktor Cemil bu manzara karşısında gayrı ihtiyari haykırdı :

— Mehmet dur!..

Otomobili derhal durduran şoför şaşkın ve korkak bir bakışla ona bakıyordu:

— Ne oldu beyfendi?..

Genç adam, bu suali duymamış gibi otomobilin kapısını açarak sür'atle dışarı fırlamıştı. Rüzgâr soğuktu; tipi şiddetliydi. Fakat Cemil bunları yenerek koşmağa muvaffak oldu.

Ağacın yanına geldiği zaman bu ince vücut oraya yıkılmak üzereydi. Cemil onu kucağına alarak koşa, koşa otomobile getirdi. Bütün bu olanlardan birşey anlamamış, ne yapacağını bilmez bir halde duran şoföre bağırdı :

— Ne duruyorsun kapıyı açsana!..

Mehmet, eli titreyerek otomobilin kapısını açtı. Ve Cemil kucağındaki baygın kadını yumuşak kadifelerin üstüne yatırdıktan sonra şoföre döndü.

— Haydi şimdi yerine geç, ben de senin yanına oturacağım.

●

Elektrik lâmbasından dökülen ışık odanın en kuytu köşelerini aydınlatıyor, şezlonkta yatan genç kızın çehresine soluk bir güzellik veriyordu. Burası Cemilin muayenehanesiydi. Ve biraz evvel kaldırımın üstüne yığılmış bulduğu kız, şimdi şezlongta yatıyordu. Genç kızın başı ucunda muayenehanenin işlerine bakan Seher hanım vardı.

Fahire - (genç kızın ismi) - biraz evvel kendisine böyle fırtınalı bir gecede yapyalnız nereye gittiğini soran Seher hanıma, kısa fakat acı hikâyesini anlatmıştı. Kadıncağız şimdi, kalpsiz bir baba ile üvey bir annenin zulmu altında hırpalanmış olan bu genç kıza bakarken «Zavallı yavrucak» diye düşünüyordu. Bütün insanî duygulardan uzak bir baba ki, bakmağa mecbur olduğu kızını başından atarak, karısının arzusunu yerine getirmek için ona yapmadığı işkenceyi bırakmamıştı. Talihsiz Fahire kimbilir ne ağır ıstıraplar altında ezilmişti ki hiç tereddüt etmeden kendisini bu karanlık ve soğuk gecenin koynuna fırlatabilmişti.

Doktor Cemil ellerini kurulayarak odaya girdi. Genç kızın daha yarım saat evvel bir ölü gibi renksiz ve hareketsiz iken şimdi iyileşmiş olduğunu görmek ona sonsuz bir zevk vermişti. Fahirenin bulunduğu tarafa doğru bir kaç adım ilerledi:

— Nasılsın kızım, artık üşümüyorsun değil mi?

Fahire ancak duyulabilecek kadar kırık bir sesle:

— Çok iyiyim - diye mırıldandı.

Soluk dudakları hafifçe aralıktı ve iri siyah gözlerinde boşanmak üzere olan yaşların parlaklığı vardı. Bu sıcak oda, bu yumuşak yastıklar ve nihayet bir masal kahramanına benziyen bu genç adamın iyi kalpliliği... Bütün bunlar Fahireye hakikat değil gibi geliyordu.

O, insanların bu kadar iyi olabileceklerine inanmıyordu. Bilhassa biraz paraları olanların daha zalim olduklarını zannediyordu. Çünkü babası, insanların çirkin bir örneği olarak daima karşısında duruyordu.

●

Cemil ertesi gün bu vak'ayı aynen karısına anlatmış ve bu kızı yanında, muayenehanede alakoymağı düşündüğünü söylemişti. Kocasının iyi kalpliliği karşısında gözleri yaşaran genç kadın :

— Nasıl istersen öyle yap, demişti. Sen fena bir şey yapmazsın.

İşte o gündenberi Fahire Doktora iyi bir yardımcı, ayni zamanda gecelerini yalnız başına muayenehanede geçiren Seher hanıma da sadık bir arkadaş olmuştu.

Sabahtan akşama kadar Doktorla beraber çalışan genç kız, gecelerini o ilk gece yattığı küçük odada kitap okumakla geçiriyordu. Bu muntazam ve monoton hayat onu ummadığı kadar mesut etmişti. Hele Doktora hizmet etmek, ona bu sakin hayatı hazırlamış olan genç adamla beraber çalışmak Fahireye ne büyük bir zevk veriyordu.

Cemil de Fahirenin babasına haber yollayarak bu kızı yanına aldığından dolayı çok memnundu.

Böylece dört aydan fazla bir zaman geçti.

Bir gece geç vakit hastalarından birinin evinden dönen Cemil, yanına aldığı ilâçları muayenehanesine bırakip evine gidecekti. Gece hayli ilerlemişti. Fahireyi ve Seher hanımı uyandırmamak için cebinden çıkardığı küçük anahtarla kapıyı açtıktan sonra ayaklarının ucuna basarak koridordan geçti, ve küçük bir odaya girdi. Aradaki kapı daima açık durduğundan diğer odadaki ışık burasını da eşyalar seçilebilecek kadar aydınlatmıştı.

Cemil:

— Tuhaf şey diye mırıldandı. Bu saatte burada kim oturuyor. Mümkün olduğu kadar patırdı etmemeğe çalışarak bir iki adım daha attı. Artık yandaki odanın her yeri görülebiliyordu: Fahire köşedeki şezlonga uzanmıştı ve masanın üstünde duran küçük elektrik lâmbası yüzünü tamamile aydınlatıyordu. Dizlerinde açık bir kitap vardı, iki eli arasında tuttuğu bir şeye bütün dikkatiyle ve hazla bakıyordu.

Bu görünüş o kadar tabiî, o kadar güzeldi ki Cemil olduğu yerde hareketsiz kaldı. Yuvarlak omuzlarının üstüne dökülen siyah dalgalı saçları, uzun kirpiklerle gölgelenmiş iri parlak gözleriyle bu dekor içinde harikülâde bir güzellik almış olan genç kız, kimbilir ne derin hulyalara dalmıştı. Genç adam onun siyah gözlerinin bu kadar tatlı ve okşayıcı bir bakışla nereye takıldığını öyle merek etmişti ki, yerinde fazla duramadı ve açık duran kapıdan öteki odaya geçti. Onun ayak sesleriyle başını kaldıran Fahire karşısında Cemili görünce hafif bir çığlık kopararak elindekini arkasına sakladı.

Genç adam gülümsüyordu :

— Seni korkuttum değil mi? fakat bu saate kadar niçin oturuyorsun?

Fahire cevap veremiyor, korkudan her tarafı titreyordu.

Cemil şezlongun kenerına ilişerek elini uzattı :

— Şu sakladığın kitap mı nedir ? ver bakayım.

— Veremem Doktor bey.

— Niçin? Fena birşey mi ?

Genç kız ağlayacak gibiydi:

— Veremem.. diye tekrar etti. İstemeyiniz.

Cemil ısrar etmekte devam ediyordu ve Fahirenin vermeyişi merakının gittikçe artmasına sebep oluyordu. Artık hiddetlenmişti :

— Vermiyecek misin? dedi, Faket ben zorla almasını bilirim.

Genç kızın bileklerini yakaladı ve onun sımsıkı tuttuğu şeyi parmaklarının arasından koparırcasına aldı. Fahire yüzünü iki

— Arkası 23 üncü sayfada —

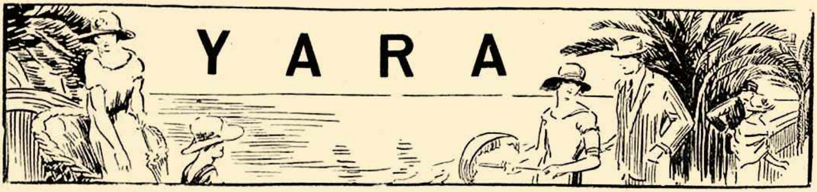

Mefkûre bir iki gün içinde iyileşti. Yazı yazmamakla beraber sınıfa iniyor ve dersleri takip ediyordu.

Ona:

— Camı nasıl kırdın? diye sordum.

— Hiç farkında olmadım, dedi. Kuvvetlice arkamı dayamışım.. yalnız bir şangırtı işittim... Sonra ellerim kesildi. Müdürle aramda sebebi meçhul bir gerginlik var.. o benim Mefkûre ile fazla meşgul oluşumu hoş görmüyor. Ama neden?.. Bunu bilmiyorum.. yalnız fırsat buldukça bana acı bir söz söylemekten kendini alamıyor.

Yavaş yavaş bu gaye çocuklara bile sirayet ediyor.. çok defalar arsız kızların bize bakarak birşeyler fısıldaştıklarını gördüğüm gibi ağır başlı talebelerin de bize mânidar bakışlar fırlattıklarını gözümden kaçırmıyorum..

⁂

Mektepteki bu muğlak vaziyetin uykumu kaçırdığı uzun bir gecenin sabahında, vücudümdeki hafif kırıklığa ve başımın ağrısına rağmen derse yetişmek için evden çıktım. Yollarda hem yürüyor, hem düşünüyordum. Bu iş ne olacak? Şimdiye kadar himaye ettiğim ve hoş tuttuğum Mefkûreyi, müdürün ters suratından ve çocukların alaycı dedikodularından korkarak, hırpalamaya mı başlıyacağım? Onun yalnız bana ısınan küçük ruhunu, herhesin arzusunu yerine getirmek için, zedelemek teşebbüsünde mi bulunacağım?..

Dalgın dalgın mektebe girdim. Müdür elleri cebinde beni merdiven başında karşıladı. Tepemden tırnağıma kadar müstehzi bir nazarla süzdükten sonra:

— Buyurunuz Ürfi bey, dedi Bu gün sizinle azıcık ciddî görüşmek istiyorum.

Gayet tabiî:

— Görüşelim... dedim.

Ağır ağır hiç tavrını bozmıyarak yürüdü. Odasına girerek masasının başına oturdu. Ben ayakta duruyordum:

— Oturunuz, dedi. Ayakta yorulursunuz.

— Beis yok; diye cevap verdim.

O, yüzündeki yılışık istihzayı hiç bozmıyarak istiğna ile paketinden bir sigara yaktı. Benim ayakta, hareketsiz ve ciddî duruşumu hiç kale almıyormuş gibi savurduğu sigara dumanlarını bir müddet seyretti.

№ : 2

●

Yazan:
KERİME NADİR

●

Artık sabrım tükeniyordu. Sert bir sesle:

— Söyliyeceğiniz bu kadar mı? dedim. O zaman beni karşısında ilk defa görüyormuş gibi yüzüme bakarak:

— Ha!.. Dedi.

Ve dudaklarındaki çirkin tebessüm büsbütün genişliyerek kirli ve biçimsiz dişleri meydana çıktı.

— Sizinle görüşmek istiyorum, demiştim. Evet... Beni dinleyiniz.. ve iyi bir mülâhazadan sonra cevap veriniz...

— Daima sahabet ettiğiniz ve üzerine toz kondurmak istemediğiniz Mefkûre son bir ahlâksızlık daha yaptı: Yazıhanemin üstünde duran altın saplı dolma kalem çalınmış... Bunu ondan başka hiç kimse almamıştır..

Sözünü kesmek istedim bir el hareketile mâni olup devam etti:

— Çünkü ben yukarı çıkarken o süklüm püklüm merdivenlerden iniyordu. Yukarı kata da teneffüste ondan başka kimse çıkmadı. Ben biraz sonra odaya girdiğim zaman yazıhanenin üstünde kalemin eksik olduğunu gördüm. Buna ne diyeceksiniz.. hâlâ onu müdafaa etmekte inat edecek mi siniz?..

Kendimi kaybederek:

— Yalan!.. Diye bağırdım. Yalan.. iftira ediyorsunuz...

— Bunun yalanı düzeni yok... İşin faili Mefkûredir... Hem bakın...

Şiddetle sözünü kestim:

— Olamaz... Mefkûre hırsız olamaz.. Onu bir başkası çalmıştır..

O gülmeyi bırakarak ayağa kalktı:

— O da hırsızlığını inkâr ediyor.. Tabii «ben çaldım» diyemez ya!..

— Almadığı şeyi «aldım» diyemez elbet! Gözünüzle görmediğiniz bir şeyi iddia ederek bir çocuğu lekeliyorsunuz.. Sizden bu çirkin hareket beklenmezdi doğrusu...

— Eğer çirkin hareket bahsine girişirsek, evvelâ siz müttehem olursunuz, hem neden kızıyorsunuz.. Bu sizin haysiyetinize ve namusunuza taallûk eden bir mesele değil ki! Mefkûre sizin neniz oluyor?. Neden onu bu kadar koruyorsunuz? Evvelâ bunu bana anlatın..

Hiddetimden çıldıracaktım. Ayağımı şiddetle yere vurarak haykırdım:

— Siz bana bu suali sormakta kendinizde bir salâhiyet görüyor musunuz?.. Sizin gibi bayağı bir adamın her sözüne budala gibi cevap mı vereceğim sanıyorsunuz.. Şaşarım size.. Şimdi bana söyleyiniz.. Mefkûre nerede?...

— Efendi.. siz kendinize malik değilsiniz. Söyledikleriniz şuurlu bir adamın sarfedeceği sözler değildir... Evvelâ kiminle konuştuğunuzu düşünün. Karşınızda bayağı bir adam değil, kendine itaat ve hürmet etmeğe mecbur oluğunuz bir mektep Müdürü var...

— Ben karşımdaki adamın kim olduğunu biliyorum.. Bana cevap verin Mefkûre nerede?..

Hiddetten dişlerim kilitlenmiş ve yumruklarım sıkılmış ona bakıyordum. İçimden mukavemetsiz bir arzu kabarıyordu: Bu adamın üzerine atılmak, onun menhus suratına şiddetli bir kaç tokat aşketmek, sonra saçlarından tutup kafasını duvarlara çarpmak, parçalamak..

O bu düşüncemi anlamış gibi biraz geri çekildi. Sonra dik bir sesle:

— Mefkûre yarım saata kadar mektepten çıkacaktır, dedi. Şimdi yatakhanede çamaşırlarını topluyor..

Tekrar haykırdım:

— Ne hakla onu kovuyorsunuz?. Ne diye günahsız bir çocuğu sokağa atıyorsunuz?.. Fakat bu alçaklıktır.. Ona iftira ediyorsunuz. Mefkûre hırsız olamaz..

Tam bu sırada kapıdan içeri tarih muallimi Seyfi bey girmişti. Bizim vaziyetimizi görünce biraz duraladı. Sonra Müdüre yaklaşarak:

— Müdür bey, kaleminiz bulundu, dedi. Ve elinde tuttuğu altın saplı kalemi ona uzattı.

Müdür yerinden sıçramıştı:

— Nereden buldunuz?..

— Kalfa Ali efendinin cebinden. Mefkûreyi nahak yere o kadar hırpaladınız.. Çocuğun günahı yokmuş..

Müdür telâşla:

— Nasıl oldu da buldunuz? diye sordu.

Seyfi bey güldü:

— Muallimler odasında hep beraber oturuyorduk. Ali efendi bize kahve getirdi. Kapıdan çıkarken ayağına takılan keçeyi düzeltmek için eğildi. O zaman kalem cebinden yere düştü.

— Peki şimdi nerede o?..

— Odasında zannedersem.. Bizim yanımızda fena halde bozuldu. «Aa.. yanlışlıkla cebime koymuşum» diyerek şüphemizin önünü almaya çalıştı.

Müdür derbal:

— Çağırınız şu musibeti buraya, diye bağırdı.

Seyfi bey dışarı çıkınca Müdürü müstehzi ve kinle dolu bir bakışla süzdükten sonra:

— İyi bir mülâhazadan sonra cevap veriyorum beyefendi, dedim. Mefkûre hırsız olamaz... Ve onu daima müdafaa etmekte inad edeceğim..

Cevap vermedi. Masanın üzerinde duran kâğıtları elile düzeltiyormuş gibi meşgul göründü. Bir müddet ikimiz de sessiz durduk. Sonra yine başı önünde:

Mefkûreye söyleyiniz, dedi. Mektepten çıkmıyacaktır...

O sırada Seyfi bey telâşla içeri girdi:

— Müdür bey, Ali efendi kaçmış..

— Müdür hayretle sordu:

— Kaçmış mı?... Vay edepsiz herif vay.

— Evet, her tarafı aradık.. Hiçbir yerde yok...

Odaya coğrafya muallimi ile musiki muallimінin de girmesile bahis umumîleşti. Ben, bu fırsattan istifade ederek, hemen yatakhaneye çıktım.

Mefkûre ağlayarak eşyalarını küçük çantasına yerleştiriyordu. Beni görünce büsbütün ağlamağa başladı. Yanına gittim.

— Bir yere gitmiyeceksin kızım, dedim. Bırak eşyalarını...

Hayretle yüzüme bakıyordu. Hıçkırıklarını tutmaya çalışarak:

— Müdür bey söyledi Muallim bey, dedi.

Gözyaşından ıslanan yanaklarını okşadım:

— Yine Müdür bey söyledi kızım, artık gitmiyeceksin...

Sonra kalemin bulunduğunu ve kendisinin kabahatli olmadığını anlattım..

Eşyaları yerlerine koyarak ayağa kalktı:

— Beni Müdür bey öyle dövdü ki! ledi. Bakın...

Kolunu sıvadı. Omuzu ile dirseği arasında kocaman bir çürük vardı. Onu elinden tutarak aşağıya indirdim:

— Sen korkma çocuğum, dedim. Müdür bey artık sana birşey yapmaz..

Tekrar müdürün odasına çıkmadım. O menhus suratı, o yılan bakışlarını andıran sarı çıbıl gözleri, daima sakil bir istihza ile kıvrılan o çirkin dudakları görmek istemiyordum..

Muallimler aramızdaki gerginliği hissetmişler ve az çok sebebini de anlamışlardı. Fakat hiç biri bana bu hususta bir tek söz söylemedi.

Biçare Mefkûre!.. Zavallı çocuk!..

***

Bir hafta sonra, yine bir sabah mektebe gittiğim zaman müdür beni güler yüzle karşıladı. Evvelâ bu değişikliğe şaştım. Tuhaf şey!... O bana karşı ilk defa böyle nazik davranıyordu. Odasına girdiğim zaman yazıhanenin üstünden bir zarf aldı ve bana uzattı:

— Buyurunuz.. Bu size ait!..

Zarfı elime aldım. Maarif vekâletinden geliyordu. Üzeri benim namıma idi. İçini açarak okumağa başladım. Fakat birdenbire yıldırımla vurulmuşa döndüm. Ziza birkaç satırdan ibaret olan bu mektup mektepde vazifeme nihayet verildiğini bildiriyordu.

Kâğıt bükülen parmaklarımın arasında buruştu. Müdür beni hâkim nazarlarla seyrediyordu.

— Bu son alçaklığı da yapmaktan çekinmediniz değil mi? dedim. Bu sizin kim bilir ne şekilde yazılmış şikâyetleriniz üzerine gelen cevaptır..

Soytarı bir gülüşle sözümü kesti:

— Hayır, Ürfi bey, yanılıyorsunuz. Ben asla...

Gerisini dinlemedim. Kapıyı şiddetle çarparak dışarı çıktım. Bu adamla uğraşmak beyhude idi. Hem buna ne lüzum vardı? Buralardan uzaklaşacak bir daha bu muhite dönmemek üzere çok uzaklara gidecektim...

Fakat Mefkûre! . Onu nasıl bu hain adamın elinde bırakacaktım?... Yavrucak o zaman kim bilir ne kadar hırpalanacak, ne kadar dayak yiyecek ve belki de bu işkenceye tahammül edemiyerek ölecekti... Yüreğim parçalanıyordu. Bahçeye indim. Mefkûre beni görünce hemen yanıma geldi. Hayretle gözlerini açarak:

— Nereye gidiyorsunuz muallim bey? diye sordu.

Sesimdeki titremeyi belli etmemeğe çalışarak anlattım:

— Artık bir daha gelmiyeceğim Mefkûre.. Sen derslerine çalış.. Uslu otur emi kızım?.

— Neden muallim bey? Niçin gidiyorsunuz?.

— Öyle icap ediyor.. Ben hiç seni bırakmak ister miyim?..

Yeis dolu gözlerile bana bakıyor ve caketimin eteğinden tutarak yalvarıyordu:

— Gitmeyin muallim bey.. Siz giderseniz beni çok döğerler.. Ne olur gitmeyin...

Titreyen ellerimle saçlarını sevdim:

— Olmaz kızım.. Gitmem lâzım... Sen dediklerimi yap.. Ben yine gelir seni görürüm...

Ağlamağa başladı. Bizi seyredenlerin nazarlarından çekinerek:

— Ağlama, dedim. Niçin ağlıyorsun? Ben sana yine geleceğim diyorum..

O bu sözlerin beyhude olduğunu anlıyordu. Beni bir daha göremiyeceğine tamamile kanaat getirmişti. Bu vaziyet beni çok müteessir etti. İçim o kadar sızlıyordu ki gözlerimin yaşarmasından korktum:

— Haydi kızım! dedim, arkadaşlarının yanına git. Hem ağlama artık yeter...

Kapıya doğru yürüdüm. O önce arkamdan birkaç adım geldi. Sonra durdu. Ben ona tekrar bakmamak için başım önümde kapıdan dışarı çıktım.

***

Yapyalnız bir insandım. Ne ailem, ne akrabam vardı. Bundan dört sene evvel, daha kazaya uğramadan güzel bir kızla nişanlıydım. Biribirimizi çok seviyorduk. Ve yahut bu bir zandı. Onu o kadar vefalı bir insan sanıyordum ki, beni terkedeceğini ve yüzüstü bırakarak gideceğini bir an aklıma getirmezdim. Halbu ki, bana daima derin merbutiyetten vefasından bahseden nişanlım, kazadan sonra bacağımı kestikleri zaman: «Ürfi bey, siz artık yarım bir insansınız.. Ben hayatımı sakat bir vücuda bağlayamam..» dedi. ve çıkıp gitti. Yüzümde sol kaşımı ikiye bölerek şakağıma doğru uzanan derin bir yara vardı. Öyle sanıyorum ki, onu korkutan ve kaçıran bacağımın yokluğundan ziyade yüzümdeki bu yara oldu.

Yaralarım tamamile iyi olup da hastaneden çıktığım zaman yüzümü merak ederek aynaya bakmıştım: Evet, Ürfi eski Ürfi değildi. Fakat bu yara izi benden kaçacak kadar iğrenç bir çirkinlik vücuda getirmiyordu. Geçen dört yıl içinde insanlara karşı adeta derin kin bağladım. Eskiden oldukça yakışıklı bir adamdım. Demek ki, o zaman yalnız çehrem ve vücudumun kuvveti için seviliyordum? Demek ki, beklenmiyen bir kaza bu sevilen ve aranan insanı bir hiç haline sokmuş ve onu nişanlıdan, dosttan mahrum bırakmıştı. Evet, dostlarım da garip bir tesadüfle benden uzaklaşmışlardı.

— Arkası var —

RUSCADAN:

ÇOBAN HAN

●

Çeviren: Nihal YALAZA

●

Büluc Hanın ondört erkek ve dokuz kızkardeşinden bir tanesi bile kalmamıştı: Kimi Bülucistana, kimi İrana, kimi Afganistana dağılmış gitmişti.

Büluc Han, uzun hayatında yedi karı almış; fakat hepsi de ölmüştü. Fıkaralık içinde yaşadığı için senelerce karısız kalmağa alışmıştı; kadın güzelliği bakımından müşkülpesent değildi. Büluc hanın karılarından kimi Büluc, kimi Afgan, kimi Türkmendi. Hepsi de dünyaya çok çocuk getirmişti. Bunların adedini Büluc Han bile iyice bilmiyordu.

***

Recep Cumanın karısı yoktu. Büluc Han ondan 20 yaş, belki de biraz daha büyüktü. Recep Cuma ise o zaman 80 yaşında idi.

İki ihtiyarın arkadaşlığına köpekleri sebep olmuştu.

Büluc Hanın son karısı Türkmen Ruzi Gül öldükten sonra Büluc hana, memleketi fakir ve soğuk görünmeğe başladı. Yiyecek yoktu; üstelik yalnız da kalmıştı. Yeniden hayata atılmak lâzımdı. Çaresiz kalınca, yüz yaşında da hayata başlanır.

Ölen Ruzi Gül, Ladadı isminde, yarı Büluc yarı Türkmen bir oğul bırakmıştı. Diğer çocukların hepsi ölmüştü. Fakat Ladadı inatcı idi ve yaşadı. Doğduğu zaman Büluc Hanın en sevdiği küpegi de yavrulamıştı. Ruzi Gül gibi, o da açlığa tahammül edemiyerek öldü. Uzun bacaklı hırçın yavrusu, Ladadı gibi, öksüz kalmıştı.

İlkbaharda Büluc han diğer göçebe yüz altmış Büluc aile ile beraber Rusyaya gitmeğe karar verdi. Kadın erkek, genç ihtiyar bin kişiye yakın bir kafile eşeklerle, un torbalarile hududa kadar otuz gün yürüdü.

Bir gün, geride kalanlara eşkiya saldırdı ve silâhla tehdit ederek soyunmalarını emretti. Fakat Bülucların elbiselerini yakından görünce küfürler savurarak uzaklaştılar.

Uzun ve her türlü mahrumiyetle dolu seyahat, kafilenin yarısından fazlasını sildi süpürdü.

Büluc Han, kışı Sultan Bent istasyonu civarında, Rus Bülucları arasında geçirdi; sonra kumlardan uzak bir çiftliğe gitti. İşittiğine göre, o çiftlikte birçok Afgan, İran ve Seyistan muhacirleri çalışıyordu.

Büluc han çiftliğin yayla kuyusuna yaklaştığı zaman akşam olmuştu. Yorgundu. Sırtında, torba gibi, Ladadı asılmıştı. Arkasından, kesilmiş kuyruğunu kıstırarak somurtkan köpek Mehmer yürüyordu.

Çobanlar ateşin etrafında çay içiyorlardı. Aralarından bir şişmanı, kazanın içinde et pişirmekle meşguldu. Sürüler kuyunun arkasında sessizce yatıyordu. Yeni çıkmış ince hilâl gökte hafif hafif parıldıyordu. Akşam havasında serinlik; kuyunun etrafında koyun, duman ve canlı hayat kokusu vardı.

Sürünün yanında yatan köpeklerin biri havladı. Büluc Han durdu; Mehmer sahibinin ayakları dibinde uzandı. Birer birer yaklaşan köpekler onları sardılar. Karanlıkta sırıtan dişleri parlıyordu. Köpeklerin huyunu bilen Büluc Han, arkasında tuttuğu sopa ile onları yavaşca kovuyordu; köpekler arasında büyümüş Ladadı, ağlamadan, hırçın bir tavırla etrafını seyrediyordu. Mehmer, öteki köpeklerden büyüktü. Fakat yabancı idi.

Sarı bir köpek, sürüden ayrılarak, Mehmeri kalçasından yakaladı. Mehmer döndü; ağzının açılmasile kapanması bir oldu. Sarı köpek ince bir sesle inledi ve kulağından boynuna kadar siyah kanlara bulandı. Köpek sürüsü geriledi.

Büluc Han bağırdı.

Beyaz gömlekli, uzun siyah saçlı genç bir çoban, ateşin etrafında oturan çevreden ayrılarak gelenlerin yanına koştu.

Büluc dilinde:

— Büluc musun? Diye sordu.

Ana dilini duyan Büluc Han sevinerek:

— Evet, dedi.

Küçük çoban, köpekleri kovaladı ve Büluc hanı ateşin başında oturan baş çoban Receb Cumaya götürdü.

Büluc Han, oturanları selâmladı ve oğlunu sırtından yere indirdi. Ladadı, Mehmerin boyunda idi. Çocuk, kara çıplak ve somurtkandı; kimseyen bakmadan ateşin önünde kakılmış gibi durdu. Receb Cuma, Büluc Hana bir piyale çay uzattı. İhtiyar yolcu yavaş yavaş ateşe sokuldu.

Kazanda kavrulmakta olan et hazırdı. Şişman kazah Kaskabay, kazanı yere indirdi. Çobanlar, ellerine ibrikten sıcak su döktüler. Büluc Han da kocaman kirli avuçlarına su serpti. Receb Cuma ağır bir sesle: «Bismillâh» dedikten sonra çobanlar kollarını sıvadılar ve sıra ile ellerini kazana daldırmağa başladılar.

Büluc Hanla Ladadı iki gündür ağızlarına birşey koymamışlardı. Mehmer, çölde bir tane köstebek yakalamıştı. Büluc Han, haysiyetini düşürmemek için yemekte fazla acele etmemeğe özeniyordu. Receb Cuma bunun farkında idi. Hoşuna gitti: İnsan, açlıktan ölürken bile göz tokluğu göstermelidir.

Ladadı akan salyasını dilinin ucuyla yalıyor, dudaklarını buruşturuyor, çıplak ayaklarını sabırsızlıkla yere sürtüyordu. Büluc Hanın gözü keskindi. En iri ve yağlı parçaları seçerek, etin yumuşak kısmını oğluna, kıramadığı kemikleri de Mehmere atıyordu. Yemeği herkesten sonra bitirdi. Ladadı, kazan ortadan kalkar kalkmaz uyudu. Babası onu geniş avucile örttü. Başka birşey yoktu ki... Kendi üzerinde bulunan lime lime elbise onun vücudunu bile tamam örtemiyordu.

Ay tamam çıkıncıya kadar Receb Cuma ile çobanlar, Büluc Hana, hayatını; nasıl çalıştığını, nerede, kimlerle temas ettiğini sordular. İsminin Büluc Han Şadıhan olduğunu duyunca epi güldüler.

Sen ne biçim bir hansın: Üstün başın param parça, evin yok, karın yok...

Büluc Han onlara büyük bir nezaketle izahat verdi;

— Baba tarafından hanlığım yoktur. Han ismimi, anam koymuş.

Sığırtmaç yaşını sordu.

— Ya yirmi ya kırk...

Çoban Ramazan söze karıştı:

— Ben Büluc Han Şadıhanı tanırım: Sultan Bendte idi; yüz yaşındadır o...

Büluc Han sönmüş ateşin önünde, bir kilim parçası üzerinde yattı. Çıplak Ladadı, göğsüne yaslandı. Mehmer de usulcacık Ladadıya sokuldu. Receb Cuma uyurken; genç çocuk iken, Afganistandan nasıl kaçtığını hatırladı. Afganistanda bile Türmenler vardı.

***

Receb Cuma herkesten evvel uyanmıştı. Ay gölgeleri kum üstünde titreşiyordu. Güneş, tepenin arkasında henüz uykuda idi. Büluc Han ateşin yanında yoktu. Çıplak Ladadı sabah serinliğinde titriyerek ayakta duruyordu. Ayakları dizlerine kadar toz içinde idi, göbeği fırlamıştı, gözleri şehlâ ve kurnazdı. Köpek Mehmer, çocuğun yanında yatıyordu. İhtiyar adam köpeğe baktı ve hayret etti: Köpek iri gövdeli, kuvvetli simsiyah, beyaz göğüslü kalın boyunlu ve demir gibi ayaklı idi. Gözleri, iki kan çanağına benziyordu.

Receb Cuma çocuğa yaklaşırken, köpek hafifçe horladı. Mehmer, kendini bilen bir köpekti: yabancı toprağa bassa bile yine hassasiyetini korur, kimseden hakaret yemezdi ve yaltaklanmazdı. Bu, Recep Cumanın hoşuna gitti. Çadırdan bir çörek getirdi; yarısını çocuğa uzattı yarısını köpeğe attı. Ladadı hemen yemeğe başladı. Mehmer, hissesini kocaman patisile bastırdı ve gözlerile ihtiyar baş çobanı takibe devam etti. Receb Cuma düşünceli bir tavurla

sakalını okşadı ve kuyuya doğru yürüdü.

Ay soldu. Şarktan parlak bir ışık çizgisi belirdi. Çobanlar sürülerini kumlara çıkarıyorlardı. Köpekler kuyunun etrafında birikmiş suları içivorlardı. Büluc Han gece sucusunun yanında kuyudan su çekiyor, sucu da onu hayran hayran seyrediyordu.

Büluc Han iri yarı, kıllı bir ihtiyardı. Tozlanmış saçları beyaz omuzlarından aşağı düşerek sakala karışıyor ve göğsünü örtüyordu. Göğsü geniş ve kabarıktı. Başında yırtık bir takke vardı. Kalın parlak burnunun delikleri açılıp kapanıyordu Receb Cuma onu da beğendi.

«Ustadır, kuyu işlerinden anlıyor» diye düşündü. Sürüleri kumlara gönderdi sonra Büluc Hanı çadırına götürdü.

İki ihtiyar çay içmeğe oturdular. Büluc Han hayatında ilk defa şeker tattı. Receb Cuma, ateşin üstünde bir elini ısıtıyor, öbür elinde çayla piyaleyi tutuyordu. Köpeklerden bahsediyorlardı. Receb Cumanın genç bir dişi köpeği vardı. Kurt kokusundan korkmazdı; hatta tek başına kurda karşi çıkardı. Baş çoban, köpeğinin herhangi serseri bir köpekle çiftleşerek neslinin bozulacağından korkardı ve onu çadırın yanına bağlardı.

— Köpeksiz sürü olmaz, dedi. Fakat bizim köpeklerimizin hepsi haramdır. Yoksa iyi bir köpeğin bedeli, beş koyundur... Seninki kurt tutabilir mi?

— Benimki, kaplanı tutar! Mehmer, bir han köpeğinin yavrusudur. Ben onu, çoban olduğum Alarsan Han Celâlden çalmıştım. Koyunlarımızdan birini yılan ısırdı. Alarsan beni sopa ile dövdü. Ben de sopasını elinden kaparak kırdım ve kaçtım. Kaçarken en iyi köpek yavrusunu da çaldım.

Receb Cuma, Büluc Hanın kaba ve dobra dobra sözlerini sevdi. Zaten kendisi sağlam bir ihtiyardı; çocuğu gürbüz, köpeği kuvvetli idi. Onu, yanlarında, sucu olarak alıkoymağa karar verdi.

Çay içildi. İki ihtiyar bağlı duran köpeğe bakmağa gittiler. Receb Cuma dedi ki:

— Köpeğini bizimkinin yanına bıraksak nasıl olur? Yavrular iyi olur mu? Büluc Han bilâ tereddüt:

— İyi olur da söz mü? Çölün bütün kurtlarını gebertecekler, diye cevap verdi.

Büluc Han kısa bir zaman sonra çoban oldu. Çiftlikte yeni olduğu için kendisine en iyi sürüyü vermediler. Receb Cuma, vaktile, bizzat Büluclardan bu milletin hırsızlığa neden fazla düşkün olduklarını dinlemişti.

«Allah insanları yaratırken, her millete bir takım hayvan vermişti. Yalnız Bülüclara birşey vermemişti. Büluclar ona, bu haksızlığın sebebini sorunca, Allah: «Siz de lâzım olan şeyi kendiniz temin edeceksiniz» diye izin verdi. O zamandan beri Büluclar ihtiyaçlarını, çalarak, temin ederler.»

Büluc Han, yavruları büyümüş, kurşuni renkli sürünün çobanı oldu. Şiraz koyunlarını şişman kazah Kaskabay güderdi. Büluc Hanın üç köpeği vardı: Mehmer, Kulak ve Karaca. Karaca, kahve rengi, süslü saçak kuyruklu; köpek kavgalarında amansız ve sair zamanda uysal bir hayvandı. Karaca, siyah paftallı, ağır başlı menfaatını seven bir köpekti.

Büluc Han, çobanlığının ilk günlerinde Ladadıyı da beraber yaylâya götürüyordu.

— Çoban olmağa alışsın. Anasını bilmez; fakat koyunları bilsin, derdi.

Receb Cuma da bu sözleri tasdik ederdi:

— Alışsın. Çobanlık şerefli bir iştir.

Büluc Han öğle vaktı Ladadı için bir keçi sağardı. Çocuk, keçi sütü içer, külde pişmiş yavan çoban ekmeği yerdi; kuzularla oynar ve onlar gibi kenelerden şikâyet ederdi. Ladadı alışınca, keçi yavrusunun arkasından, keçinin altına sokulup kendisi süt emmeğe başlamıştı. Keçi, onun siyah tozlu kafasının kokusuna alıştı ve öz yavrusundan ayırmazdı.

Akşam dönerken, mes'ut ve yorgun Ladadı, eşeğin sırtında uyuklar ve uyuklayınca ikide bir yere düşerdi. Bulüc Han onu kaldırmaktan usanırdı. Nihayet, yeni doğan kuzuları koyduğu heybeye koymağa başladı. Ladadı, heybenin içinde rahatsız oluyordu. Epi bir zaman sabrettikten sanra dayanamadı, ağlamağa başladı. Bunu gören Receb Cuma dedi ki:

— Oğlanı çadırımda bıraksana. Ben ona sütle ekmek verir bakarım.

Bundan sonra Ladadı kuyu başında vakit geçirmeğe başladı. Semirdi. Ufak kara vücudu parladı ve çevikleşti. Karnı büyüdü, sesi kuvvetlendi. Neşeli neşeli güler kendine göre birçok meşguliyetler icat ederdi.

Ladadı için çölde ne eğlenceler vardı! Meselâ: böceklerle oynamaktan bıkıldığı zaman, kertenkele tutulurdu. Hayvan, kuyruğunun yarısını çocuğun avucunda bırakarak canını kurtarabilirdi. Eşek sıpasına takılmak da hoş bir eğlence idi. Sıpa oyunun zevkini alamayıp, Ladadıyı tekmeleyince, bir fasıl ağlamadan sonra başka oyunlar icat edilirdi. Receb Cumanın vurduğu çaylağın açık gagasına kum dökülürdü.

Çaylak, korkunç sarı gözlerini kapadıktan sonra sırtına, ata biner gibi, binilir ve kuyunun etrafında koşulurdu. En güzel oyun yine Mehmerle koşuşma ve kumlarda yuvarlanma idi. Fakat sürü, akşam geç vakıt döndüğü için Ladadı o vakite kadar yatmış bulunurdu.

Kaskabay ona eski bir gömleğini vermişti. Bu gömlek Ladadıdan daha büyüktü. Ladadı onu gece giyer gündüzleri çıplak koşardı. Çünki böyle daha serbestti, hayatı daha iyi hissederdi.

Ladadı "anne" kelimesini bilmezdi; zaten ihtiyacı da yoktu. Fakat «baba», «ata», «peder» kelimelerini bilirdi. Çocuk her sevdiği çobana «baba» derdi. En müşfik, Recep Cuma, en neşeli, Kaskabaydı. Çobanlar da, kuyuda bir tek çocuk olan, farsca, arapça ve türkmence cıvıldaşan Ladadıyı severlerdi.

***

Kaskabay yaylâda, öğle vakti, sürüsünü Büluc Hanın sürüsünün yanına getirirdi. Koyunlar, etrafındaki bayırlarda uzanarak istirahat ederler, çobanlar da ateşin önünde sohbete dalarlardı. Kaskabay, kazahların ekserisi gibi, dilbazdı ve şarkı söylemeği seven bir adamdı. Büluc han ise iyi bir dinleyici idi.

Güneş batıya gidince koyunlar kıpırdanmağa başlarlardı. Ateş başındaki sohbet kesilirdi. Büluc han; hamur kabını, ibriği, piyalesini ve un torbalarını heybesine koyar boş fıçıları eşeğe yükletirdi; sonra sopasını alarak:

— E-gee-t! E-gee-t!.. bağırmalarile sürüsünü toplardı.

Kaskabay, kendi sürüsüne, esniyerek giderdi. Şişman çobana, ikindi vakti mukavemet edilmez bir ağırlık ve uyku basardı. Başının altına sırtından çıkardığı hırkasını koyarak dalıverirdi. Koyunlar bayırdan yaylaya doğru inince, köpekler Kaskabayı uyandırmağ gelirlerdi.

Kaskabayın sürüsünde Basmac isminde beyaz, kuyruğu ve kulakları kesik bir erkek köpek vardı. Basmaç hiç bir zaman havlamazdı, vazifeşinastı. Fakat kurtlardan korkardı.

Basmeç patisini uyuyan Kaskabayın göksüne koyardı. Çoban onu iterdi. O zaman köpek koşarak sürünün yolunu keserdi: Koyunların önünde bir kaç defa koşmakla ilerlemesine mani olurdu. Sonra tekrar Kaskabayın yanına döner, başının altından hırkasını çekerdi. Kaskabay uyku arasında:

— Gii-t... diye mırıldanırdı.

Basmaç, son çare olarak, onun başına öteki küpekleri toplardı; hepsi birden havlamağa başlayınca Kaskabay Köpeklere:

— Aferin!

diyerek birer dilim ekmek atardı; bunlardan en büyüğü tabii Basmacın hissesine düşerdi.

Bir gün köpekler, çobanlarını uyandırmağa uğraşırken sürü epi uzaklaştı. Koyunların bir tanesi geride kaldı ve kurda kaptırdı. Köpekler kurdu yakalıyamadılar. Koyun ince sesle meliyordu. Kaskabay düşünceli bir tavırla başını sallıyor ve Receb Cumaya ne söyliyeceğini düşünüyordu. Kuyruğu kopuk koyunu, eşeğe yükletti ve hayvanları sulamak için herkesten sonra kuyuya geldi. Receb Cuma hiç birşeyin farkına varmadı.

— Sonu gelecek sayıda —

Kan Kardeşi

Yazan :
NECİLE TEVFİK

Küçük Orhan, ıhlamur ağacının altında oturduğu yerden, şezlongta yatan genç kızın eteğini çekti:

— Sonra Piraye Abla... Sonra...

Piraye uzaklara diktiği dalgın, yeşil gözlerini, çocuğa çevirdi. ve kendisine doğru heyecanla uzatılmış mini mini esmer yüze gülümsiyerek:

— Artık yoruldum Orhan... Yarım saattir sana kitap okuyorum, kâfi değil mi... dedi.

Ah! Piraye Ablâcığım!.. Canım Piraye ablacığım, biraz daha oku ne olur?.. Sonunu o kadar merak ediyorum ki...

Küçük oğlanın yalvaran bakışları, narin vücutlu, genç kızı, gayri ihtiyarı güldürdü. Silik, kansız dudaklarından dökülen yorgun ve kısa bir kahkahadan sonra, kardeşine:

— Peki amma, bir şartla!.. Bu akşam kıraat dersini iyi bileceksin.

Küçük hiç tereddütsüz başını eğdi:

— Bilirim dedi.

Piraye şezlongun yastığını düzelterek, yün atkısını zayıf omuzlarına çekti ve kucağında tuttuğu yarı kapalı kitabı açtı:

— Başlıyorum... dinle.

Bahçenin sükûneti içinde tatlı ve ince sesi yükseldi:

« Engin kamasını çıkarmıştı. Gündüze:

« — Al. dedi.

« İki arkadaş aynı ağır hareketle, yek« diğerinin çıplak kolunu bu kama ile çiz« diler... Her ikisinin esmer cildinde, ya« kut gibi parlıyan bir damla kan görün« dü.. Engin birdenbire gülümsedi, güneş« ten kararmış çehresinde beyaz dişleri da« ha beyaz gözüktü... Birşey söylemeden, « Gündüzün kaldırdığı kolun üzerine eğil« di, kalın dudaklarını yapıştırıp o kan « damlâsını emdi... Sonra kendi kolunu da « arkadaşına uzattı.

« Artık iki dost, kankardeşi olmuşlar« dı... Kızılkoç, namını taşıyan o mel'un « herifle giriştiği mücadelede, düşmanın « karşısına çıkacak, onunla çarpışacak, « yalnız Engin değildi... Enginin kankar« deşi Gündüz, ve Gündüzün kahraman « ordusu vardı... »

— Öhö... Öhö... Öhö...

Piraye kitabı bıraktı, iki elini göğsüne bastırarak, zayıf omuzlarını sarsan öksürügü teskin etmeye çalıştı. Orhan bahçe masasının üzerinden, ilâç şişesile, yarım bardak suyun içindeki çorba kaşığını kaptığı gibi aceleden titriyen mini mini elleriyle, ablâsına ilaç vermeğe koyuldu.

Orhan, müşfik, akıllı, fakat inatçı, haylaz, afacan, ele avuca sığmıyan bir çocuktu. Dokuz yaşına bastığı halde daha hâlâ doğru dürüst okumayı öğrenmemiş, kaç öğretmenin sabrını tüketmiş, öfkelenmelerine ve istifa etmelerine sebep olmuştu. Orhan daha kundakta iken öksüz kaldığı için anne annesi tarafından büyütülmüş ve tabiî, kemali iht mamla da şımart lmıştı.

Büyük babası Danış Paşanın oturduğu Heybelideki koca köşkte, Orhanın sayısız yaramazlıklarının, münasebetsizliklerinin önüne geçecek yegâne biri vardı: Ablası Piraye...

Orhan yalnız ablâsını sayar, yalnız o na itaat ederdi. O derecede ki çocuğun yapması lâzımgelen en ufak bir iş için dadıdan, büyük babaya varıncaya kadar herkes genç kıza müracaat etmek mecburiyetinde kalırdı. Maamafih bu nüfuzuna rağmen, Piraye tek bir noktada muvaffak olamıyordu: Orhanı okutmak!..

Doktor kır saçlı keskin bakışlı bir zattı....

Küçük biraderinin okuması âdeta mesele hâline girmişti. Henüz onbeşinde olan Piraye, çocukluğundan beri çektiği müzmin bir rahatsızlığın neticesi olarak o yaşta bir çocuktan umulmıyacak kadar temkinli ve ağır başlı idi. Bu sayede Orhanın muhtelif hocalariyle giriştiği mücadelelerde, sakin tavrı ve akilâne harekâtı sarsılan sinirleri teskin etmek, gerilen âsabları yumuşatmak, hülâsa işi tatlıya bağlamak için ebeveynine, çok kıymetli bir yardım teşkil ederdi. İşte böyle küçük afacanın tahsilini, yakından takip eden genç kız, Orhanın yenilmez tembelliğine, deva bulunmadıkça, bu halin senelerce baki kalmasına hiç bir mâni olmıyacağını yeisle düşenürken, aradığı çareyi tesadüfen bulmuştu.

Tesadüfe sebep Nermin ismindeki bir arkadaşı oldu.

Bir sabah Nermin sevine sevine köşke

Pirayenin anne - annesi, Şükûfe hanımefendi, büyük babası Daniş Paşa ile doktoru takip ediyordu.

gelmiş hergün gibi bahçede, şezlongta yatan Pirayeyi görür görmez, daha uzaktan seslenerek, taşıdığı koca bir kitabı göstermişti.

— Piraya!.. Bak babam bana ne verdi.

— Nedir bakayım?..

— Türkçeye tercüme edilmiş, Jül Vernin bir eseri!.. Birlikte okuyalım, çok güzelmiş

— İsmi?

— Esrarengiz ada!... Sen resim seversin, içinde pek güzelleri var.

Ve nermin kitabını arkadaşının kucağına koymuştu. Her iki baş aynı sahifeler üzerine eğilerek, biraz ötede oynayan Orhanın önünde resimleri derin bir alâka ile tetkik ederken, birdenbire, meraklı ince bir ses, genç kızların kulaklarını kuvvetle çınlatmıştı:

— Nermin Ablâ, onları bana da göstersene!..

Parlak kâğıda basılmış ve kabı işlenmiş güderiden bu eser, hülyalara daldıran renkli resimlerle birlikte, çocuğun çok hoşuna gitmişti. Orhan ömründe bu kadar zengin, bu kadar kıymettar bir kitap görmemişti. Küçük oğlan çok hassas bir çocuktu. Artistik olduktan sonra, herhangi bir şeyin önünde heyecanlanır, kalbinin çarptığını hisseder, ve ona dokunmadan korkak parmaklarını okşar gibi üzerinden gezdirmeden, rahat edemezdi. Bu suretle muayene ettiği eşya elinde hiçbir tehlike geçirmezdi, zira Orhan, bunun güzel ve kıymetli olduğu nispette dikkat ve ihtimam gösterirdi.

Bu huyunu bilen Nermin, aynı talebin karşısında kalınca kitabını tereddüt etmeksizin, küçüğün kolları arasına yerleştirmişti. Orhan resimlere iştediği gibi uzun uzun baktı, sevdi, okşadı ve mavi berrak gözlerini ilk defa karartan bir teessürle:

Birdenbire ellerini yüzüne kapadı ve ağlamağa başladı...

— Ah! dedi, acaba içinde neler yazıyor.

Kaç vakittir, bir türlü uyandıramadıkları arzuyu, nihayet şu güzel ve adı kadar esrarlı kitabın karşısında hissettiğini ifşa eden bu sözlere, Piraye pek çok sevinmiş fırsattan da istifade etmeği bilmişti.

O günden itibaren Orhan, genç kızlarla birlikte Esrarengiz Adada ikametgâh kurmuş olan âlimin sergüzeştlerine tedricen vakıf olmuş, daha sonra ablasından diğer hikâyeleri dinlemeği heves etmişti. Fakat, Piraye rahatsızlığına rağmen bu hevesi tatmine çalışıyorsa da, buna mukabil Orhandan, ehemmiyet ve kat'iyetle taleb ettiği birkaç şey vardı ki bunların başlıcaları, hocasile iyi geçinmek, derslerini mükemmel bilmek ve azarlamağa hacet kalmadan vazifelerini yapmaktı.

Orhan ablâsının okuduğu hikâyelerden çok lezzet aldığı için bu şeraite çarnaçar katlanmağa mecbur kalmıştı.

— Öhö... Öhö... Öhö..

Öksürüğün bu son sarsıntısı, Pirayeyi bitap bir halde şezlongun içine serdi. Genç kız başını yastığa salıvererek gözlerini kapattı. Uzaktan bahçe kapısının zili işitiliyordu.

— Nasılsın Ablacığım?.

Orhanın korkak sesinde, demindenberi çektiği vicdan azabını sezdiren bir nedamet vardı:

— Seni fazla mı yordum ablâ?

— Hayır! Yalnız bir az uyumak istiyorum. Dadıma söyle bana bir battaniye getirsin.

Orhan koşarak uzaklaşırken beyaz tüylü, koca bir köpek, birdenbire bacaklarının arasına atıldı ve çocuğu yere düşercesine etrafında sevinçle hopladı.

Elini çırpan Orhan, köpeği hem sevmeğe uğraşıyor, hem:

— Ay Pehlivan! Sen böyle nereden çıktın?, diyordu. Efendin uzaklarda olmıyacak galiba!

Şen bir çocuk sesi cevap verdi.

— Efendisi, onu yakından takip ediyor.

Ve kıvırcık saçlı, yuvarlak sevimli çehreli, tatlı bakışlı bir küçük oğlan, gizlendiği ağacın arkasından gülerek çıkıverdi.

Bu sesi duyunca, köpeği yatırıp okşamağa muvaffak olan Orhan, birden doğruldu, arkadaşının boynuna sarıldı.

— Ah! Nihat! Ne iyi ettinde geldin... Yalnız mısın?

— Evet.. Amcamla yengem, İstanbula iniyorlardı, bana, haydi Pehlivanı al da Orhana git dediler. İşte bu gün akşama kadar serbestim. Sen böyle nereye koşuyordun?

Dadımı çağırmaya!. Ablam için battaniye isteyecektim. Sen beni burada bekleyiver, ben şimdi gelirim.

Orhan bir sıçrayışta Nihattan ayrıldı, koşarak eve doğru gitti. Bir az sonra avdet ediyordu. Dadısı elinde bir battaniye ile arkadan yetişti. Orhan köpeği tasmasından tutmuş. Nihata:

— Artık biz gidelim, işimiz kalmadı diyordu. Maslâk başında oynarız.

Dadı müdahele etti:

— Hayır oraya gitmeyiniz, gene üstünüzü, başınızı batırırsınız.

Fakat elele veren iki çocuk dadıyı dinlemeden, köpekle birlikte sür'atle uzaklaşmışlardı bile... Ağaçların arasından süzülerek, çayıra salıverilmiş birer haşarı tay şiddetile, bahçenin derinliklerine kayboldular. Eğer bir müddet sonra çocukların bulunduğu yere biri gitmiş olsaydı, her ikisini de meraklı bir müzakereye dalmış bulacaktı. Zira Orhanla Nihat Pehlivan aralarında olduğu halde, karşı karşıya geçmiş herşeyden bihaber, hararetle konuşuyorlardı.

Su şakırtısı ile şenlenen yeşil korucuk altında, küçüklerin muzip çehresini ciddileştirip, oyunlarını terkettiren sebep ne idi acaba?..

Hangi kuvvet ellerini birbirine kavuşturuyor, masum bakışlarını madenî bir ışıkla yakıyordu?..

Bunu bilmek bizim için mümkün değildi. Pehlivan yalnız, bu suale cevap verebilirdi. Akıllı hayvan, kıçının üzerine oturmuş, muhavereye iştirak eden bir sırdaş azametile, bir Orhana, bir Nihata bakıyor, arasıra, söylenen sözleri tasvip eder gibi, burnunu büzüp, gözünü kırpıyordu.

Böylece saatler geçti...

Çocukların gayri tabii sükûnetine taaccüp eden köpek iki kere kısaca havladı.

Eve dönme zamanı çoktan gelmişti! Ufu'ta güneş yavaş yavaş batıyor bahçe, derin bir ıssızlık içinde gölgelere bürünüyordu.

* * *

— Piraye yavrum... Doktor Bey geldi

— Buyursunlar anne-anne.

Piraye doktoru kabul etmek üzere yatağında doğruldu. Zavallı çocuk onbeş gündür çok hasta idi. Orhanla bahçeye son çıkışından beri, ufak bir soğuk alğınlığı yüzünden, rahatsızlığı birdenbire nüksetmiş, bir kaç zamadır kesilmiş olan nöbeti bir kere daha 39 a fırlamıştı.

Bu hal karşısında, telaşa düşen tekmil köşk halkı, çocuğun etrafına toplanmış, pervane gibi dolaşıyor, her gün doktor geliyor ve sıhhat cetveli; Ankarada bulunan babası Kâmil beye muntazaman bildiriyordu.

Piyarenin babası Kâmil Beyin, haklı olarak itimat ettiği tek hekim Fazıl Zeki, kapıdan içeri sür'atle girdi. Kır saçlı, geniş alınlı, barid tavurlu bir zattı. Elini Pirayeye uzatarak mütebessim:

— Nasılsın kızım? diye sordu.

Aynı zamanda, genç kıza dikilen keskin bakışı birdenbire yumuşamıştı.

— Bu geceyi iyi mi geçirdin?.

— Evet Doktor, haplarınız çok işe yaradı.

Doktor güldü.

— Fakat mümkün ise her gün kullanmayın dedi.

Pirayenin anne-annesi, Şükûfe hanımefendi, büyük babası Daniş Paşa ile doktoru takip ediyordu. Azıcık ötede bulunan bir koltuğu hizmetçinin birine getirtip, yatağın yanı başına kodurttu:

— Buyrunuz doktor Bey, dedi. Şöyle oturunuz.

Daniş Paşa mükedder bir nazarla Pirayeyi süzüyordu:

— Bu sabah kızımızı nasıl buldunuz Doktor.

Fazıl Zeki bu suale bir sual ile mukabele etti:

— Nöbeti nasıl.

— 37 5 e indi.

— Hararet cetveli burada mı.

Şükûfe hanım kâğıdı hemen uzattı:

— İşte efendim.

Doktor rakamları mukayese ediyor, arasıra bir şey soruyordu.

Piraye ile Orhan elinde büyümüşlerdi. Bunun için onları, bilhassa Pirayeyi çok

sever, zavallı çocuğu, mustarip olduğu hastalıktan, kurtarmak için, canla başla çalışır, evlâdı gibi bakardı. Bunu bilen Kâmil Bey, karısı öldükten bir müddet sonra, Ankaraya tayin olununca, Pirayenin çelimsiz vücudunu, zayıf bünyesini düşünerek, istinat ettiği bu yegâne dostuna müracaatla:

— Kızımı sana bırakıyorum, demişti.

İşte Doktor harâret cetvelini muayene ederken, Kâmil Beyin bu son sözlerini hatırlıyor, vahim bir şekil almağa yüz tutan hastalığın bir kere daha yatıştırılıp, tehlikenin atlatılmasından son derecede meserret duyuyordu. Memnuniyetine bir sebep daha vardı. Kaç vakittir Şükûfe hanımın sırasız heyecanından dolayı Davosa günden güne tehir edilen seyahat nihayet kat'î surette kararlaştırılmıştı. Piraye büyük babası ile pek yakında hareket edecekti...

Doktor gayri ihtiyarî gülümsedi...

Birdenbire aklına Orhan gelmişti. Küçük oğlan evdeki kargaşalıktan bilistifade. bir müddettenberi ayrılmadığı Nihatla birlikte, bu bahçe senin bu bahçe benim, başı boş gezerken, tavsiyesi üzerine sirayetten korumak için ve şiddetli protestosuna rağmen İstanbuldaki teyzelerinin birine göndermişti.

Ablâsından uzaklaştırılması elvermiyormuş gibi, sevgili arkndaşından muvakkaten de olsa ayrılmış olması, Orhanı çıldırtmıştı. Üstelik, Pirayenin Avrupaya gideceğini haber alınca acaba neler yapacaktı.

Fazıl Zeki Bey dalgın bir hareketle, tuttuğu kâğıdı hastanın baş ucundaki küçük masanın üzerine bıraktı... Sonra kalkarak, yatağa yaklaştı... Şimdi odanın sükûtu içinde, yalnız Doktorun sakin sesi işidiliyordu:

— Biraz öksürünüz... Kâfi... derin nefes alınız... Bir daha alınız...

Bu sırada kapı yavaş yavaş aralandı... Korkak bir çocuk kafası içeriye ihtiyatla uzandı... Aynı zamanda biri hayretle:

— Ay Orhan! diye bağırdı..

Odaya giren Orhan, kendisini taacüple süzen dört çift gözün önünde kızarıyordu. Gayrı tabiî çekingen bir tavurla, küçücük vücudunu duvara dayamış, başını önüne eymiş, birbirini takip eden bir sürü suale cevap vermeksizin, tecziyesini bekliyen bir mücrim gibi, haraketsiz duruyordu.

Oğlanın halinde bir fevkalâdelik vardı. Bunu herkes hemen farketmişse de, sebebini bir türlü keşfedemiyordu, çünkü İstanbuldan tek başına geldiğini gizlemeğe lüzum görmeyen Orhan, Şukûfe Hanımın itirazlarına, şikâyetlerine karşı sadece:

— Ben evden kaçtım, teyzemin bir şeyden haberi yoktur! demiş ve susmuştu.

Nihayet hayretten nutku tutulan Daniş Paşa, kaşlarını hiddetle çatarak yerinden fırladı:

— Bu rezalet nedir efendim dedi, mahalle çocukları gibi evden kaçılır mı imiş hem de neden kaçtığını söyle bakayım?.

Adeti hilâfında sarfettiği bu sert sözlere Orhan isyan etmedi. İlk defa olarak başını kaldırmış, büyük pederine düşünceli müessir bir nazar atfediyordu. Taşkın tabiatın umulmıyan garib bir sükûnetile:

— Ablâm gidiyormuş, dedi, benden gizlediniz.. (İçini derin derin çekti.) Niçin gizlediniz.. Ben artık İstanbulda kalamam! gene beni göndermeyiniz!. Beni kovmayınız.

Gözleri dolu, korku ile karışık bir teessürle titriyordu. Birdenbire ellerini yüzüne kapadı, hıçkıra kıçkıra ağlamağa başladı.

Beklenilmeyen bu âni hadise karşısında hepsi de şaşırıp kalmışlardı. Piraye bilhassa son derece müteessir olmuştu. Küçük biraderini alıp sevmek okşamak istiyor fakat cesaret edemiyordu. Daniş Paşa müşfik bir hareketle çocuğu kucaklayıp gözlerini sildi:

— Ağlama oğlum... Bak Piraye senin için nasıl üzülüyor.

Herkes Orhanın etrafını almıştı.. Heyecanını belli etmek istemiyen Şükûfe hanım:

— Koskoca oğlam ağlarmı imiş?. diye söyleniyordu. Ağzına da ne olmuş öyle?. Ham incir mi yedin yoksa?.

Orhan omuzlarını hafifçe kaldırdı, ellerini taaccüple açtı:

— İstanbulda incir ağacı yok ki! dedi.

Bir müddetten beri Orhanı lüzumundan fazla bir dikkatle süzen Doktor onu kolundan tutarak önüne çekti.

Çocuk yüzünü buruşturdu:

— Ay!.

— Ne o? Bir yerini mi incittim?

— Kolum acıdı!.

— Ne kadar da nazikmişin yavrum!. ağzını aç..

Orhan itaat etti. Fazıl Zekinin çehresinde anlaşılmaz bir heyecan dalgası geçti. Mahir parmakları, serî bir haraketle çocuğun boynunu yokladı ve aynı sür'atle gömleğin kolunu sıvayarak, demin sızlattığı yeri meydan koydu. Orhanın teninde mercimek büyüklüğünde, ortası çukur koyu kırmızı, yuvarlak bir yara gözüktü.

— Bunu nasıl yaptın?.

Orhan ses çıkarmak istemiyordu, fakat doktorun gözleri, gözlerine dikilmişti, cevap vermemek mümkün değildi. Kekeliyerek:

— Nihatla kankardeşi oldum da, dedi.

Sakin ve barid tavrunu muhafaza etmekte olan Doktor gayrı ihtiyari tekrar etti.

— Kankardeş mi?.

Ayni zamanda Piraye yatağında doğruldu... Daniş paşa Şükûfe hanımla birlikte çocuğun yanına yaklaşmıştı... Küçük nişaneyi örtmek isteyen doktorun elini tuttu:

— Acele etmeyin efendim ben de göreyim!

Ve gözlüğünü düzelterek muayeneye koyuldu. Pirayenin nazarı dikkatini fazlaca celbetmekten çekinen doktor mümanaat edemedi, fakat, ihtiyarın sürekli sükûtu, kendisini telâşa düşürüyordu...

Nihayet başını kaldıran Daniş paşa, gözlüğünü çıkarıp dalgın dalgın silmeğe başladı..

Alçak ve endişeli bir sesle:

— Doktor dedi, bu nedir?.. Sakın « frengi » olmasın?..

Fazıl Zeki bu sözü işitmemiş gibi sakin bir tavırla:

— Hastamızı yoracağız Paşa... diyordu, Orhanı bu oda da alakoymanız doğru değil... Biz de çıkalım, Piraye istirahat etsin!..

İhtarı anlıyan paşa, Orhanı elinden tutup Fazıl Zeki ile birlikte kapıya doğru yürüdü, fakat o sırada yatağın içinden bir feryat yükseldi:

— Gitmeyin!...

Gözleri müphem bir korku ile dolu, Piraye yalvarıyordu:

— Frengi mi dediniz?.. Sahi mi doktor?.. Söyleyin!

Vereceği cevabı düşünerek Doktor mütereddit bir halde susuyordu..

Piraye elini alnına götürüp inledi:

— Ah! Benim kabahatim!..

Istırabı o kacar derindi ki Doktor hayrete düştü. Genç kızı teskin etmek niyetile ve suali ikrar makamına geçtiğinden farkında olmıyarak:

— Nasıl olur yavrum? dedi.

Piraye perişan bir nazarla:

— Demek yanılmıyorum ha?..

Gözlerinden yaşlar fışkırıyor, çırpınarak devam ediyordu:

— Bunu ben yaptım!.. ben yaptım!..

Bu hale pek müteessir olan doktor, kızın saçlarını şefkatle okşadı:

— İyi amma sen ne yaptın?.. dedi.

Piraye parmağile etajerin üzerinde bulunan kitabı gösterdi:

— Ona « Kankardeşı » ni okudum...

Şükûfe hanım kitabı, kaparcasına, bulunduğu yerden aldı. Kitap bahçede son def'a okunduğundanberi ele alınmamıştı. İşaret edildiği sayfada, kendiliğinden açılıverdi. Şükûfe hanımın gözüne şu satırlar ilişti:

« Engin kamasını çıkarmıştı. Gündüze:
« — Al. dedi.

« İki arkadaş aynı ağır hareketle, yek« diğerinin çıplak kolunu bu kama ile çiz« diler... Her ikisinin esmer cildinde, yakut « gibi parlıyan bir damlâ kan göründü... « Engin birdenbire gülümsedi, güneşten « kararmış çehresinde beyaz dişleri daha « beyaz gözüktü... Birşey söylemeden, Gün« düzün kaldırdığı kolun üzerine eğildi, « kalın dudaklarını yapıştırıp o kan dam« lâsını emdi... Sonra kendi kolunu da « arkadaşına uzattı.

« Artık iki dost kankardeşi olmuşlar« dı... Kızılkoç, namını taşıyan o mel'un « herifle giriştiği mücadelede, düşmanın « karşısına çıkacak, onunla çarpışacak, « yalnız Engin değildi... Enginin kankar« deşi Gündüz, ve Gündüzün kahraman « ordusu vardı... »

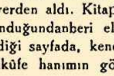

RAŞİT RIZA ile BİR SAAT

— *Baştarafı 8 inci sayfada* —

O sırada, bir çocuk elindeki ilânlardan bir tanesini de bizim masaya bıraktı. O gün işe başlayacak bir tulûat kumpanyasına aitti. Raşit Rıza tatlı bir tebessümle:

— Bizim rakipler, dedi, yahut meslek arkadaşları...

ve sonra, birden bire sözlerine ciddiyet vererek şöyle devam etti:

— Bence bunların vücuduna şiddetle ihtiyaç vardır. Muhtelif tesirler altında Türkçelerini unutmuş vatandaşlara bir kurs vazifesini pekalâ görebilir. Buraya devam edenler söyleneni anlamak ve söyliyenle görüşebilmek için onun dilinden öğrenmeyi kendisi için zarurî sayacak ve az da olsa bir şeyler öğrenecektir. Binaenaleyh, bilhassa şark bölgemız için sayılarının çoğaltılmasını muvafık görürüm. Yalnız, bunların hayat ve maişet tarzları son derece basittir. Nasıl basit olmasın ki, çok günler masraflarını çıkaramazlar. Ekserisi elem ve sefalet içersinde sürüklenir durur. İçtimaî bünyelerindeki aksaklık da kârsızlıktan ileri gelir. Bu hal onları halk nazarında da küçük düşürüyor. Bence bunları korumak ve bir tarihte düşünüldüğü gibi devlet yardımına mazhar kılmak çok yerinde ve faydalı olur.

— Üstat, dedim, Halkevlerinin temsil hayatımızda oynadığı rolün ehemmiyetinden bahsediliyor. Ne dersiniz?

— Muhakkak.. Bizde temaşa zevkinin inkişafında Halkevlerinin cidden büyük hissesi vardır. Bu kültür ocaklarının çatıları altında toplanan kıymetli gençler takdire şayan gayretler sarfederek bu sevgiyi gittikçe daha yükseltmekte ve kökleştirmektedir. Ancak bunların kadrolarını da her bakımdan takviye etmek ve hassaten sahne ve dekor ihtiyaçlarını gidermek lâzımdır. O zaman elde edilecek hasılatın bu günkünden çok fazla olacağına hiç şüphe yoktur.

Bir posta müvezzii geldi. Raşit Rızayı telefona istiyorlarmış. Birlikte kalktık ve tekrar görüşmek arzusu ile birbirimizden ayrıldık.

GENÇ KIZLARA

Yaldızlı bir hayatın başlangıcında siz
Bilmezsiniz ne vardır, ilerisi ne gizler.
Tehlüke dolaşırken etrafınızda bile
Düşünmezsiniz var mı sizler için bir hile

Günün birinde birden düşersiniz tuzağa
İmkân yoktur kurtulmak, girmişsinizdir ağa.
Artık kıvranırsınız her gün azap içinde
Bundan sonra görünür hayat başka biçimde.

Genç kızlık gururunuz bir an içinde ölür,
Nurlu istikbaliniz karanlığa gömülür.
Pişman olursanız da bu da hiç fayda vermez
Kuş uçtu mu kafesten bir daha geri gelmez.

Başınızda rüzgâr geçecek ese ese,
İnanmayın sakın ha... Her söze ve herkese
İşte size bir kardeş nasihatı ey kızlar
Hoppalığın sonunda ta.. yüreğiniz sızlar.

Yazan: Hilmi ERTEKİN

Samsun Halkevi

— *Baştarafı 14 üncü sayfada* —

Millî Şefimiz İsmet İnönünün babalarının kabrına, Samsunluların çelenk koyma merasimi cidden heycanlı tezahürlere vesile olmuş, büyük bir Halk kütlesile beraber mezarlığa giden Samsun Halkevlileri, büyük Şefimizi yetiştiren büyük insanın kabri önünde hürmetle eğilmişlerdir. Bay Cudi Gürsoy burada da heycanlı bir söylev vermiş, Halkevlilerin duygularını ve heycanlarını ifade etmiş, Malatya Belediye reisi tarafından mukabelede bulunularak merhumun nasıl kıymetli bir zat olduğu hakkında izahat verilmiştir. Gece Malatyada 160 kişilik bir ziyafet verilmiş ve ziyafeti müteakib ar şubesinin vardiği konser cidden takdir edilmiştir.

Elâzığ şehrine gidiş te büyük tazahurlere vesile olmuştur. İstasyonda parlak bir şekilde karşılanan Halkevliler buradada iki temsil ve iki konser vermişlerdir. Umumi müfettiş Korgeneral Abdullah Alpdoğan, bir müsamere esnasında Halkevlileri takdir eden cümlelerle iltifatlarda bulunmuştur.

[Bir Doktorun ödevi] ve [Beyaz baykuş] piyeslerinin burada da kazandığı müstesna muvaffakıyet büyük olmuştur.

Halkevliler, Tuncelindeki bazı umran eserlerini de ziyaret etmişler, Pertek kazasına kadar gitmişler, burada bir müsamere vermişlerdir. Hey'et azasından öğretmen Hayri Enginin burada oynadığı bir örnek zeybek raksı, büyük bir takdir tazanmıştır.

Samsunlular, tazahurler arasında Elâzığtan ayrılmışlardır.

Seyahatın bıraktığı intibalar, Samsun Halkevinin göğsünü kabartacak bir şekilde idi. Gittikleri yerlerde kazanılan takdirler, iyi ve muntazam bir proğram dahilinde çalışan Samsun Halkevlileri için en büyük bir mükâfat olmuştur.

BİR ANIN SAADETİ

— *Baştarafı 15 inci sayfada* —

eliyle kapamış ağlıyordu. Cemil elindeki küçük resim çerçevesini ışığa yaklaştırdı. Bu, daima yazı odasında duran kendi resminden başka birşey değildi. Önce bunun manasını anlayamadı. Fakat dakikalardan beri bu fotoğrafı seyreden iri siyah gözlerdeki okşayıcı bakışlar, başına saplanan istifhamı çözüverdi. O bakışları tekrar görür gibi oluyordu. Bu hatırlayış onu benliğinden uzaklaştırmıştı sanki... Kollarını uzattı ve Fahirenin başını iki eliyle tutarak kaldırdı. Kirpiklerinde henüz yaşlar pırıldayan bu gözler okadar güzeldi ki... Cemil bir an onlardan başka herşeyi unuttu. Genç kızın hınçkırıklarla sarsılan ince vücudunu kollarile sımsıkı tuttu ve dudakları onun sevimli başını örten siyah saçların üzerinde dolaştı.

Saniyelerce ölçülecek kadar kısa bir zaman geçmişti ki Fahire, silkinerek doğruldu. İkisi de bir an hiçbir şey söyleyemeden öylece kaldılar. Bu tatlı rüyadan uyanan Cemil vicdanının baskısı ile yerinden kalktı:

— Artık yat ve uyu Fahire. Çok geç oldu. Ben de eve gidip yatayım, yorgunum.

Genç adam bunları söyledikten sonra ağır adımlarla odadan çıktı.. Fahire artık ağlamıyordu. Ve garip bir mana ile parlayan bakışları Doktorun gölgesinin kaybolduğu kapıya takılı kalmıştı.

«Bir an olsun saadeti tanıdım. Bu genç adamın bir başkasına ait olduğunu bildiğim halde mesut oldum. Hayattan daha ne bekleyebilirim ki» diye düşünüyordu. Elini uzattı ve orada duran resmi alarak dudaklarına götürdü.

●

Küçük şehrin boş ve karanlık sokaklarında hızlı hızlı ilerleyen ince bir gölge kasaba haricine gelince yavaşladı. Serin sabah rüzgârı omuzlarına dökülen siyah saçlarını dağıtıyor, yanaklarındaki yaşları kurutuyordu. Yıldızlar yavaş yavaş kaybolmağa başlamışlardı.

Gözlerini kapayarak geniş bir nefes aldı. Korkuyordu. Bu ince genç kız vücudunun meçhul bir yolculuğun korkunçluğu karşısında titrememesine imkân var mıydı?.. Fakat her şeye rağmen bütün cesaretini topladı. Ve gözlerini kapayarak o sonsuz yolun derinliklerine daldı.

BU FIRSATI KAÇIRMAYIN:

°/o 50 TENZİLAT

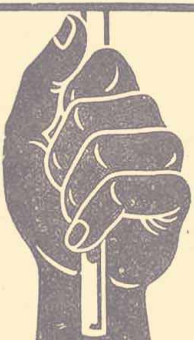

Bütün Bu Kitapları Yüzde Elli Eksiğine Elde Edebilirsiniz:

Bitiğin adı	Yazan	Değeri Kr.
Atillâ	*Peyami Safa*	100
Açlık	*" "*	75
9 uncu Hariciye Koğuşu	*" "*	50
İki Süngü arasında	*Aka Gündüz*	100
Çıkrıklar Durunca	*Sadri Ethem*	100
Düşkünler	*" "*	75
Yalanın Kudreti	*Kâzım Namı*	75
Emine	*Suad Derviş*	75
Güzellik Kraliçesi	*Nezihe Muhiddin*	50
Sen ve Ben	*Muazzez Tahsin*	75
Aşkın Birinci Şartı	*Vâ. Nû.*	100
Rasputin	*" "*	75
Kara Davut	*Nizamettin Nazif*	100
Geceleyin Sokaklar	*Mahmut Yesari*	40
Kâhya Kadın	*" "*	25
Çıplaklar Diyarında	*Kâmran Şefik*	50
Nakıs	*İbnerrefik A. Nuri*	30
Venedikli Köle	*Kemaleddin Şükrü*	50
En Güzel Hikâyeler	*1927 Yılında yazılanlardan*	75
" " "	*1928 " "*	100
" " "	*1929 " "*	50
" " "	*1930 " "*	100
" " "	*1931 " "*	150
Küçük Hikâyeler Kolleksiyonu	*[10 kitap bir arada]*	150
Turgut Reis	*Ali Rıza Seyfi*	100
Yeni bir Cihan harbi	*Mübahat*	100
Şimal Kutbu kâşifi Andre	*"*	100
Cenup Kutbu kâşifi Scott	*Apdülkadir Sadi*	100

RESİMLİ AY MATBAASI

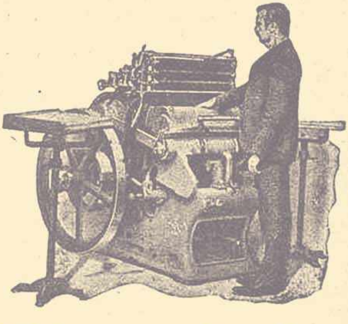

Gazete, Mecmua, Broşür

Kitap, Albüm, Lûgat

Hertürlü Renkli Baskılar

Takvim - Muhtara - Almanak

Resmî ve Ticarî Defterler - Makbuz ve Senetler

Fatura - Cetvel - Biletler - Aksiyon ve Afişler ...

Siparişler Çok Çabuk Yetiştirilir. Fiatlar Ucuz, İşler Son Derece Zarif ve itinalıdır.

Sahibi: Resimli Ay Matbaası T. L. Ş. - Yazı Direktörü : Emin Refik Uzman ● No. 119 ● 15 Haziran 1940 ● Basan : Resimli Ay Matbaası T. L. Ş